

Vasif Talibov istifadan bir gün əvvəl harada olub?

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№45 (3243) 27 Dekabr / 2022-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

Seymur Talibovun bacanağı Bakıya gətirildi

ABŞ Qara dənizdə gərginlik ocağı yaradır... Vaşinqton Ərdoğanın "qaz qovşağı" yaratmaq planlarına qarşıdır

GÜNÜN NƏBZİ

Cəmiyyət

"Talibovun işdən çıxarılması vətənə xəyanətlə bağlıdır"

Sərdar Cəlaloğlu: "Naxçıvan rəhbərliyi Azərbaycan rəhbərliyindən fərqli olaraq, İranla tamamilə başqa bir əlaqələr yaradıb"

4

Cəmiyyət

Vasif Talibov tam təcrid vəziyyətindədir

Onun xarici ölkələrin xüsusi xidmət orqanları ilə əməkdaşlıq edib-etmədiyi araşdırılır...

4

Aktual

ADP hakimiyyəti Rusiyanın təşkil etdiyi tədbirlərdə iştirak etməməyə çağırdı

Partiya İlham Əliyevin Qərbi Azərbaycan torpaqlarının geri qaytarılması ilə bağlı fikirlərini dəstəkləyir...

7

Baxış

Bütün rejimlərlə dil tapa bilən "ziyalılar..."

Çörək dərdi çəkməyən "ziyalıların" birinin dilindən Moskva irticasına qarşı bir kəlmə çıxmıdı...

6

Sərbəst

Keçmişlə yaşamaq uğurlarımıza mane olur

Psixoloq Nərimin Quliyeva: "Keçmişin "yükünü" gələcəyə daşımaq insan həyatı üçün çox risklidir"

12

Xəbər

Rasim Məmmədov məhkəmədə "son söz" dedi

"Prezidentə mənimlə bağlı yalan məlumat verən bilməlidir ki, həyat bumeranqdır..."

2

Layihə

"Vardanyanın təxribatları erməniləri daha çətin vəziyyətə salacaq"

Elxan Şahinoğlu: "Ermənilər yataqlarda monitorinqə icazə vermək fikrində deyillər..."

8-9

Şərur sakini icra başçısından şikayətçidir

"Oğlumun 1 illik fəaliyyəti dövründə biz ancaq borc ödədik"

Naxçıvan şəhəri, Şərur rayon sakini Tağıyev Şakir Knyaz oğlu tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçinin sözlərinə əsasən, oğlu Turan Tağıyev Püsyən kəndində icra nümayəndəsi işləyib və həmin vaxt "başına açılmayan oyun" qalmayıb: "Mən, Tağıyev Şakir Knyaz oğlu, şikayətim oğlum və özüm haqqındadır. Oğlum Turan 2020-2021-ci illərdə Püsyən kəndinin icra nümayəndəsi işlədiyi vaxtlarda başımıza açılma-yan oyun qalmamışdır. Oğlum bu vəzifəyə təyin olunduğu gündən onun yanında olmağa başladım..."

10

Ölkə

"Ali təhsil alan oğlumu hərbi xidmətə aparmamaq üçün məndən rüşvət istəyirlər"

Mübariz İbrahimov: "Pərviz Feyzullayev oğlumla birgə oxuyan tələbədən 500 manat aldıqdan sonra onu hərbi xidmətə aparmayıb"

Göyçay rayonu, Müskürlü kənd sakini İbrahimov Mübariz Kinyaz oğlu tərəfindən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Mübariz İbrahimovun şikayət məktubunu olduğu kimi oxuculara təqdim edirik: "Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Göyçay Rayon Şöbəsinin rəisi Pərviz Feyzullayev ali təhsil alan tələbə oğlumu hərbi xidmətə aparmamaq üçün məndən rüşvət istəyir..."

10

Ölkə

Dünya milyarderləri Yeni il burada qeyd edəcək...

Noyabrın sonunda adalar ərazisində 81 yaxta var idisə, indi Karib dənizində 200-dən çox yaxta toplanıb

Dünyanın hər yerindən milyarderlər Milad və Yeni il şənlikləri öncəsi Karib hövzəsinə gəliblər. Bu ərazidəki yaxtaların sayı əvvəlki ayla müqayisədə iki dəfədən çox artıb. Bu barədə "Bloomberg" xəbər verir.

Agentliyin hesablamalarına görə, noyabrın sonunda adalar ərazisində 81 yaxta var idisə, indi Karib dənizində 200-dən çox yaxta toplanıb.

Onların ən böyüyü amerikalı iş adamı və "Geffen Records" şirkətinin yaradıcısı David Geffenin ("Forbes" onun sərvətini 7,7 milyard dollar qiymətləndirir) Sent Bart-da lövbər salmış 138 metrlik (454 fut) "Rising Sun" superyaxtasıdır.

Ondan sonra Britaniyanın Virciniya adalarında yerləşən 117 metrlik (384 fut) "Sonsuzluq" gəlir. Agentlik onun sahibini göstərmir. Lakin bəzi mənbələrə görə, bu yaxta "Harbour Freight" zəncirinin direktoru, amerikalı milyarder Erik Şmidtə məxsusdur. Onun sərvəti 9,5 milyard dollardır.

Həmçinin Yamaykalı sahibkar, "Portland Holdings" investisiya şirkətinin rəhbə-

ri Maykl Li-Çinin 115 metrlik "Ahpo"sı ("Forbes" onun sərvətini 1,5 milyard dollar civarında qiymətləndirir) da bu yaxınlarda Sent-Kitse gələnlər sırasındadır.

Agentlik yazır ki, "normal ildə" iş adamı Roman Abramoviç ("Forbes" onun sərvəti-

ni 6,9 milyard dollar dəyərində qiymətləndirir, Aİ sanksiyaları altında) "Geffenin" yaxtasının yanında Yeni il şənliyi təşkil edə bilərdi. Lakin onunla əlaqəli və ya ona məxsus olan dörd superyaxta, eləcə də digər rusiyalı iş adamlarının yaxtaları Qərbin sanksiyaları səbəbindən bütün dünyada saxlanıldığı üçün Türkiyədə qalıb.

Agentlik yazır ki, bayramlar ərzində yaxtaların sayı dünyanın o biri tərəfində - Maldiv adalarında kəskin şəkildə artıb. Orada ki ən böyük yaxta 88 metrlik "Lauren L"-dir. Hansı ki, bu yaxta ukraynalı iş adamı İqor Kolomoyskiyə məxsusdur.

Sərxoş "Şaxta baba"lar tankla kəndin girişini kəsdilər

Şaxta baba paltarları geyinmiş bir qrup sərxoş hərbi mühəndislər İngiltərənin cənubundakı Anqarrak kəndinə tank sürməyə çalışsa da, bataqlığa düşərək nəqliyyatın hərəkətinə mane olub.

Bu barədə Cornwall Live məlumat yayıb. Anqarrak Milad bezəkləri ilə məşhurdur və buna görə də hər qış turistləri cəlb edir. Bir neçə hərbi mühəndis də çoxlu içki qəbul etdikdən sonra Şaxta baba paltarları geyinərək kəndi ziyarət etmək qərarına gəlib.

Nəticədə, "Şaxta baba" yalnız insan-

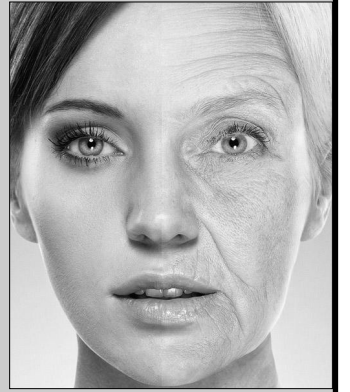
ların bayramını korlayıb. Əvvəlcə dar kənd yolunda maşını zədələyiblər, sonra isə asfalta sığmayan bir tırtilla yolu tamamilə bağlayıblar. Tank həqiqətən də ilişib qalanda polis onu xəndəkdən çıxarmaq üçün yolu bağlamalı olub, bu isə xeyli turistin bezədilmiş kəndi görməsinə mane olub.

Maraqlıdır ki, əvvəllər rayonun digər şəhər və kəndlərində də tankın üzərində olan Şaxta babalar görünəndə, onlar orada özlərini daha mehriban və ehtiyatlı aparır, hətta uşaqların zirehli maşının-da şəkli çəkilməsinə şərait yaradırdılar.

Əyləncə səhifəsi

Qocalığın sonu yaxınlaşır

Alimlər bildirirlər ki, yaxın 40-45 ildən sonra insanlar qocalmayacaq. Elə bir dərman kəşf olunacaq ki, o zədələnməmiş hüceyrələrin bərpasına kömək edəcəkdir. Həm də universal donor hüceyrələri yaranacaq, bu səbəbdən də orqanların köçürməsinə ehtiyac qalmayacaq. Yer üzünün insanları başqa planetlərdən gələnrlə qarşılaşacaq, balıqlarla danışmağı öyrənəcəklər.

Xarakterin güzgüsü - gülüş

Psixoloqların fikrincə, insanın gülüşü onun xarakterini bildirir. Əgər tanışınız "ha-ha-ha" kimi gülürsə, onda o, qayğısız, şən adamdır. Gülüşü "hi-hi-hi" olanlar qapalı, hissələrini, fikirlərini gizlətməyi bacarırlar. Bu cür gülüş həmçinin hiylənin əlamətidir. "He-he" gülüşlü adamlardan kənar gəzmək lazımdır. Çünki qarılıya bənzər bu gülüş kinin, qisasın, pisliliyin rəmzidir. "Ho-ho" ilə səslənən gülüş isə hədən əlamətidir.

Pivə saçını parlaq saxlayır

Sağın parlaq və möhkəm olmasının üçün pivə daha sərfəli vasitədir. Saçı yumazdan əvvəl ona pivə sürtülür. Beş dəqiqə sonra saç yuyub yenidən pivə sürtmək məsləhətdir. Bununla da saç öz parlaqlığını, möhkəmliyini itirmir və yaraşıqlı görünür. Ayda bir neçə dəfə bu üsuldən istifadə etmək olar.

Ariqlamaq üçün məhsul

Ariqlama prosesinə təsir göstərən ən effektiv məhsul ispanaq və yerləküdür. Onları qarışdırıb qəbul etdikdə qəməti qaydasına salmaq olar. Xüsusilə onların qarışıqından alınan şirələri daha faydalıdır. Bu içki piy hüceyrələrinin sürətlə yanmasına kömək edir, metabolizmi sürətləndirir, eləcə tonuslaşdırıcıdır.

Mübahisə etmək ömrü uzadır

Bəzi hallarda münaqişə, qalmaqal insan orqanizminə müsbət təsir göstərir. Alimlərin bir qrupu insan üzrə apardıdığı təcrübədən məlum olub ki, mübahisəni sakit tərzdə həll edənlər arasında vaxtdan əvvəl ölüm halları emosiyalarını cilovlamadan qırğın salanlarla müqayisədə 2 dəfə artıqdır.

Zəfər ORUCOĞLU

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik

Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın

mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində

yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis"

mətbəəsində çap edilir.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Vasif Talibov istefadan bir gün əvvəl harada olub?

Ötən həftə, dekabrın 21-də Vasif Talibov Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri vəzifəsindən istefa verib. Onun 27 ilik postundan imtinaya səbəb kimi səhhətində problemin olması göstərilib. Lakin Vasif Talibovla uzun illər bir yerdə işləmiş şəxslər onun sağlq durumunun qaydasına olduğunu düşünürlər.

Məlumatla görə, Ali Məclisin deputatları və digər əməkdaşlar V.Talibov istefa verən günə qədər onun səhhətində hər hansı ciddi problem yaranması barədə məlumatlı olmayıblar.

Hətta bildirilir ki, keçmiş "Naxçıvan xanı" dekabrın 20-dək işə gəlib-gedib. O, sonuncu dəfə Ali Məclisdə elə həmin gün olub. Növbəti gün, yeni istefa verdiyi gün işə gəlməyib və uzun illər çalışdığı kollektivlə sağollaşmayıb. Ali Məclisin keçmiş sədrinin dekabrın 21-də harada olduğu bilinmir.

Məlumatla görə, Talibovun istefa qərarı Naxçıvanın deputatlarını da təəccübləndirib. Onlara Ali Məclisin təcili iclasının keçirilməsinin səbəbi izah olunmayıb. Yalnız iclasın gedişində bundan xəbər tutublar.

Qeyd edək ki, Vasif Talibov 1995-ci ilin dekabrından Naxçıvan MR Ali Məclisinin sədri vəzifəsində çalışıb. O, ötən həftə gözlənilmədən vəzifəsindən istefa verib. Daha sonra Prezident İlham Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasında səlahiyyətli nümayəndəlik təsis edib. Ölkə başçısının sərəncamı ilə Fuad Nəcəfli Prezidentin Naxçıvan üzrə səlahiyyətli nümayəndəsi təyin olunub.

Seymur Talibovun bacanağı Bakıya gətirildi

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sabiq sədri Vasif Talibovun oğlu Seymur Talibovun bacanağı Hümbət Qəhrəmanov dindirilmək üçün Bakıya gətirilib.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, bu barədə jurnalist Heydər Oğuz paylaşım edib.

Qeyd edək ki, Hümbət Qəhrəmanov məmur övlədidir. Onun atası Elçin Qəhrəmanov uzun illər Naxçıvanın Tikinti və Arxitektura Komitəsinin sədri olub. Hümbət Qəhrəmanov 5-6 il bundan əvvələ qədər Naxçıvanda bir idarədə adi mühasib vəzifəsində çalışıb. Muxtar respublikanın sabiq daxili işlər naziri Fazil Ələkbərovun qızı ilə ailə həyatı qurandan sonra Vasif Talibovun kiçik oğlu Seymur Talibovla bacanaq olub. Hümbət Qəhrəmanov Naxçıvanda xərçəng biznesi ilə də məşğuldur. Onun Naxçıvan şəhərinin Əliabad qəsəbəsi yaxınlığında "Xərçəng" dəniz məhsulları müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Hümbət Qəhrəmanov Naxçıvan şəhərində "Nataktari" adlı restoran açıb, Talibovlara məxsus "Sizin" marketin idarəçiliyi onun ixtiyarına verilib.

Rasim Məmmədov məhkəmədə "son söz" dedi

“Baku Steel Company”nin keçmiş rəhbəri Rasim Məmmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edir. Dünən Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində keçirilən prosesdə Rasim Məmmədov son söz deyib.

Hurriyyet.az xəbər verir ki, onun çıxışı təxminən 10 dəqiqə çəkib.

Rasim Məmmədov "son söz"ündə verilmiş ittihamla əlaqəsi olmadığını deyərək bəraət istəyib. O deyib ki, talama, mənim səmərə ittihamlarını qəbul etmir, taladığı deyilən zavod ona məxsus olub: "Belə çıxır ki, mən 10 ildə öz malımı talamışam. Sovet dağıldandan sonra ortada qalmış zavodlarla bağlı prezidentə yalan məlumatlar verməklə, özləri taladılar. Mənsə bir zavodu alıb, qurub, ölkəyə xeyir vermişəm. Prezident dəfələrlə açılışlarda iştirak edib, mən də yanında olmuşam. O, bir dəfə də deməyib ki, bu zavodlar sənin deyil. Ona mənimlə bağlı yalan məlumat verən bilməlidir ki, həyat bumeranqdır, bu gündən onun üçün də var".

Rasim Məmmədov qeyd edib ki, yerli məhkəmələr ona bəraət verməsələr, Avropa Məhkəməsinə müraciət edəcək. Hakimlər hökmə bağlı qərar vermək üçün müşavirəyə gedib. Bir neçə gün əvvəl prokuror Rasim Məmmədova 15 il həbs cəzası verib, vəkillərsə bəraət istəmişdi.

Rasim Məmmədova Cinayət Məcəlləsinin 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə), 179.4 (xüsusilə külli miqdarda ziyan vur-

maqla mənim səmərə və ya israf etmə), 178.3.2-ci (külli miqdarda ziyan vurmaqla dələduzluq) maddələrilə ittiham verilib.

O, 2021-ci ilin yanvarından həbsdədir. Rasim Məmmədov Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) istintaq təcrübəxanasında saxlanılır. O, "Baku Steel Company" MMC-nin Müşahidə Şurasının sədri kimi

vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edib, müəssisənin külli miqdarda pulunu mənimləməkdə və israf etməkdə ittiham olunur. Cinayət işində 13 milyon 200 min manatın mənimlənməsi, 42 milyon manatlıq məhsulun israf edilməsindən söhbət gedir. Cinayət işi üzrə dəymiş ziyan 185 milyon manat hesablanıb.

Səlim Müslümovun cinayət işində 324 şahid var

Sabiq əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümovun cinayət işində 324 şahid var.

Bu barədə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində S.Müslümovun məhkəməsində bildirilib. Əvvəlcə şahid qismində nazirliyin daxili nəzarət şöbəsinin məsləhətçisi Anar Bayramov ifadə verib. O bildirib ki, S.Müslümovun dövründə idarələrdə araşdırma aparılır, nöqsanlar aşkar olunan kimi arayış hazırlanıb rəhbərliyə təqdim edilirdi.

"Yoxlanmalı olan obyektlər iş planına uyğun müəyyən olunurdu. Yoxlamalara rəhbərliyi hər dəfə ayrı-ayrı şəxslər təyin edilirdi. Yoxlama qruplarına Daxili Nəzarət Şöbəsinin əməkdaşlarından kiməsə rəhbər təyin olunurdu. Biz arayışı təqdim edirdik rəhbərliyə, nə qərar qəbul olunurdu, ondan mənim xəbərim olmurdu. Kimin kimdən pul alması barədə məlumatım olmayıb". Prosesdə Səlim Müslümovla ifadə vermək təklif olunub. O isə bildirib ki, ibtidai istintaqa ifadə verib və həmin ifadəsini təsdiqləyir.

Hakim Faiq Qəniyev bildirib ki, təqsirləndirilən şəxsin cinayət işi ilə bağlı 324 şahid var və onların böyük əksəriyyəti dindirilib. Dindirilən şahidlər də təxminən eyni epizodlar üzrə oxşar məzmunlu ifadə veriblər. Ona görə də məhkəmə istintaqının yekunlaşması barədə müzakirə aparmaq olar. Hakim deyib ki, mənim səmərə epizodu üzrə ayrılmış cinayət işinin istintaqı zamanı 1 milyon 389 min manat ziyan dövlət büdcəsinə ödənilib.

Bundan başqa, 98 obyekt üzrə 634 min manata ziyanın ödənilməsi də təmin olunub. Ən çox "Göy qurşağı" MTK tərəfindən mənim səmərə faktı müəyyən olunub. Bu rəqəm 2 milyon 577 min manat müəyyən edilib, həmin ziyanın da ödənilməsi təmin olunub. S.Müslümovun vəkili Ayxan Rüstəmzadə deyib ki, cinayət işi üzrə şahidlərin 70 faizi dindirilib və bununla da şahidlərin dindirilməsi ilə kifayətlənmək olar. Prokuror isə bu məsələyə növbəti prosesdə münasibət bildərəcəyini açıqlayıb. Məhkəmə iclası davam etdiriləcək. Qeyd edək ki, S.Müslümov Azərbaycan Cinayət Məcəlləsinin 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə), 311.3.2-ci və 311.3.3-cü maddələri (təkrar külli miqdarda rüşvət alma) ilə təqsirləndirilən şəxs qismində məsuliyyətə cəlb olunaraq barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib. Daha sonra səhhətindəki problemlərlə bağlı sabiq nazir ev dustaqlığına buraxılıb.

Kərəm Mustafayevin qızlarının Londondakı restoranı...

Londonun Foley küçəsində Leyniadlı elit restoranda iki nəfərlik ortabab nahar 70-100 funt sterlinqə (150-220 manata) başa gəlir. Bahalı restoranın sahibələri Müdafiə nazirinin müavini - Əlahiddə Ümumqoşun Ordu Komandanı Kərəm Mustafayevin qızlarıdır.

Bu haqda jurnalist Cavanşir Həsənlı məlumat yayıb. Dediynə görə, restoran Londonda fəaliyyət göstərən iki şirkət - FOLEY'S RESTAURANT LIMITED və onun törəməsi olan LONDON GASTRONOMY GROUP LTD tərəfindən idarə olunur. Restoran 2017-ci ildə generalın qızlarının adına rəsmiləşdirilib.

Oqtay Şirəliyevin oğlu vəzifəsindən istefa verdi

Sabiq səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyevin oğlu "Azərsığorta" şirkətinin (Azərbaycan Dövlət Kommersiya şirkəti) rəhbərliyindən istefa verib.

"Qaynarinfo"-nun əldə etdiyi məlumatla görə, bu ilin aprel ayında "Azərsığorta"-nın sədri Fərhad Adıgözəlovun müşaviri təyin olunan Murad Şirəliyev bu vəzifəsindən də getməli olub. O, öz istəyi ilə işdən azad edilib.

Qeyd edək ki, Murad Şirəliyev 2000-2015-ci illərdə "Kapital Bank" ASC-nin İdarə Heyətinin üzvü və sədr müavini, 2015-ci ildən 2018-ci ilə kimi isə "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-də İdarə Heyəti sədrinin müavini vəzifəsində çalışıb. O, ABB-dəki vəzifəsindən də istefa vermişdi.

Qafqaz yenidən bölüşdürülür...

Bu dəfə "Qafqaz pazlı" Rusiya və İranın hökmünün olmadığı şəkildə, Britaniya-Türkiyə geosiyasi konfigurasiasında qurulur...

Artıq 16 gündür ki, Laçın-Xankəndi yolunda Azərbaycan QHT-lərinin və ekofəalların təbii sərvətlərimizin vəhşicəsinə talanmasına qarşı aksiyası davam edir. Bu aksiyanın səbəb olduğu əks-sədanın miqyası o qədər böyük oldu ki, buradakı hadisələrin nədən qaynaqlandığına dair müxtəlif fərziyyələr ortaya atılıb. 44 günlük müharibədə təmsil olunduğu KTMT-nin açıq dəstəyini ala bilməyən İrəvanın əlinə canını qurtarmaq istədiyi Rusiyanı gözədən salmaq üçün əlverişli fürsət keçdi.

Dekabrın 22-də Ermənistan hökumətinin növbəti iclasında çıxış edən baş nazir Nikol Paşinyan Dağlıq Qarabağdakı rus "sülhməramlıları"nı Laçın dəhlizində - Ermənistanı birləşdirən yeganə yolda və tanınmamış ərazilərdə qanunsuz fəaliyyətlərə nəzarət və qarşısının alınması funksiyalarını yerinə yetirmədiyinə görə tənqid etdi. Erməni dini-siyasi istəblşməntinin fikrincə, İrəvanda inzibati-ərazi mənsubiyyəti mövzusunda Azərbaycanla aidiyyəti mübahisəli olmayan "Dağlıq Qarabağ"a və Laçın dəhlizinə BMT, yaxud da ATƏT-in faktaraşdırıcı missiyasını dəvət etmək lazımdır. Bəyan olundu ki, Rusiya artıq bu missiyaya yaramır.

Bundan başqa, Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan XİN nazirlərinin dekabrın 23-də Moskvada keçirilməsi planlaşdırılan görüşü yarımcıq baş tutdu. O da diqqətdən qaçmamalıdır ki, dekabrın 16-da Türkiyəyə yaxın əlaqələri ilə tanınan Böyük Britaniyanın Mİ6 kəşfiyyat xidmətinin rəhbəri Riçard Mur İrəvana səfər etmişdi. Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan isə üç gün əvvəl - dekabrın 13-də Londonda bu görüşün hazırlığını görmüşdü.

Moskvanın üzdegörünən rəsmi mövqeyi Laçın dəhlizinin blokadasına son qoyulması və regionda filiz yataqlarının işlənməsi ilə bağlı fikir ayrılıqlarının aradan qaldırılmasından ibarətdir. İki gün öncə Rusiya XİN rəhbəri Sergey Lavrov da son bəyanatında, "biz nəqliyyat əlaqələrinin tezliklə bərpasının və regionda mədənlərlə bağlı mübahisənin həllinin tərəfdarıyıq", - deyə bildirdi. Həmçinin, Böyük Britaniya qeydiyyatlı olan və Azərbaycanda qızıl, gümüş və mis hasilatı ilə məşğul olan "Anglo Asian Mining" şirkəti aparıcı beynəlxalq təşkilatlara və dövlətlərə növbəti məktub göndərərək Qızılbulaq və Dəmirli yataqlarının "qeyri-qanuni istismarının" dayandırılmasını tələb etdi. Britaniyalılar haqlı olaraq bizneslərin qanuni hüquqlarının bərpasına dəstək verməklə yanaşı, öz işçilərinin Qarabağdakı təbii qazıntı yataqları sahələrinə və ona bitişik ərazilərə təhlükəsiz girişini təmin etməkdə israrlıdırlar. 2022-ci il iyulun əvvəlində Azərbaycan Milli Məclisi "Anglo Asian Mining" şirkəti ilə hasilat paylarının bölüşdürülməsi haqqında sazişə düzəlişləri təsdiq edərək, ona Qarabağdakı təbii qazıntı yataqları daxil olmaq-

la, ümumi sahəsi 882 kv. km ərazidə də 3 əlavə sahədə işləmək imkanını veriblər.

Yeri gəlmişkən, bu şirkətin təsisçiləri arasında İran əsilli türk Rza Vəzirli də var. Səhmdarlardan biri Corc Buşun keçmiş aparat rəhbəri Con Sununudur. "Anglo Asian Mining" və onun törəmə şirkətlərinin maraqları, Azərbaycan və Mərkəzi Asiyadakı ciddi aktivlərlə yanaşı, Şimali və Cənubi Amerikada dünyanın ən böyük işlənməmiş mis-molibden yataqlarını da əhatə edir. Bakı Qarabağın nəqliyyat-iqtisadi əlaqələrinin tədricən yenidən istiqamətləndirilməsi ilə yanaşı, Azərbaycanın əsas ərazisi ilə Ermənistanın Sünik rayonu, əsl adı isə Zəngəzur olan bölgənin vasitəsilə Naxçıvan arasında dəmir yolu və avtomobil əlaqəsinin açılmasını tələb edir. Bu günlərdə 1995-ci ildən bu vəzifədə çalışan Naxçıvan Milli Məclisinin sədri Vasif Talıbovun istefası nəhayət ki, zülm altında olan əhalinin ürəyinə su səpdi. Yəqin ki, Naxçıvanla bağlı yeni gəlişmə eksklavın muxtar statusunun ləğvi olacaq ki, Bakıdan xüsusi nümayəndənin təyin olunması da bunu deməyə əsas verir. Hadisələrin bu yöndə cərəyan etməsi İrana da yerində sakit oturmağa imkan vermir. Görürük ki, Naxçıvan ətrafında cərəyan edən hadisələr İran-Azərbaycan münasibətlərinin kəskin kəskinləşməsi ilə bağlıdır.

Zəngəzur dəhlizinə diqqət də Azərbaycan, Türkiyə və Böyük Britaniya üçbucağının Cənubi Qafqazda hərbi-siyasi və iqtisadi üs-

tünlük əldə etmək istəyi ilə bağlıdır. Ancaq nə qədər ki, Ermənistan İran sərhədinin ən azı Araz boyu kiçik bir hissəsi Bakının nəzarətində deyil, buna nail olmaq çətin ki, istənilədiyi tərzdə baş tuta.

Sentyabrda sərhəd gərginliyin əsas mərkəzində Ermənistanın sovet dövründə iri əlvan metallurgiya mərkəzləri var idi və bu məntəqələr 1980-ci illərin ortalarına qədər ümumittifaq qeyri-kommersiya sənayesinin istehsalının demək olar ki, 15%-ni təşkil edən Qafan və Kadacaran mədən və emalı zavodlarından emal olunurdu. Bu iki müəssisənin yaxınlığında yüksək keyfiyyətli kobalt, vanadium, molibden, vismut, mis və nadir torpaq metallarının ehtəmiyyətli ehtiyatları cəmləşmişdir; Ermənistanın cənubunda bu ehtiyatların ümumi payı 1930-1980-ci illərdə ümumittifaq reyestrinin təxminən 20%-ni təşkil edirdi. Maraqlıdır ki, Sovet Qafqazıqazıyasının Türkiyə və Türkiyə ilə sərhədləri boyunca İrəvan-Naxçıvan-Culfa-Meğri-Horadiz-İmişli-Bakı xətti ilə Qafandan Ermənistanın cənubundakı Meğriyə deyil, Mincivana 40 kilometrlik dəmir yolu xətti çəkilmişdir. Meğri stansiyası kimi, Kapan-Mincivan xəttini də Azərbaycan Dəmir Yolları idarə edirdi.

Daha da uzağa getsək, deməli ki, bu nəqliyyat layihəsi 1942-ci ildə İraq-İran dəhlizi müttəfiq malların SSRİ-yə tədarükün əsas yollarından biri olan Yevlax-Ağdam dəmir yolunu Xankəndinə, sonra Laçına qədər uzatmaq planlaşdırı-

lırdı və Zəngəzur vasitəsilə daha sonra Naxçıvandan Culfa, oradan da İrəvanda Culfaya uzatmaq gündəmdə idi. Çünki Trans-İran marşrutunun Zaqafqaziya və SSRİ-nin daha da dərinliklərinə əlavə çıxışı düşünüldü. Layihənin 1942-43-cü illərdə gerçəkləşəcəyi nəzərdə tutulurdu, lakin nəticədə Kizlyar - Artesian-Aksaraysk-Həştərxan, yəni Xəzərin qərb sahililə ön cəbhə boyunca demiryolu tikildi.

Qayıdaq mədən mövzusunə. Beləliklə, Ermənistan SSRİ-nin mədən müəssisələri və bununla bağlı əlvan metalların filiz yataqları Azərbaycanın dəmir yolu şəbəkəsinə "bağlı" idi. 1960-cı illərdə SSRİ Elmlər Akademiyasının İqtisadiyyat şöbəsinin müdiri, akademik Tiqrən Xaçaturovun başçılıq etdiyi bir qrup sovet eksperti Naxçıvandan Zəngəzur və Qarabağdan keçməklə Azərbaycana əlavə dəmir yolu xəttinin çəkilməsi layihəsini təklif etmişdilər. Dövlət Plan Komitəsi və SSRİ Dəmir Yolları Nazirliyi tərəfindən layihənin ilkin təsdiqinə baxmayaraq, İrəvan Qarabağda Azərbaycanın iqtisadi mövcudluğun artmasından ehtiyat edirdi. Nəhayət, onlar Arazın sahililə boyu yol və Azərbaycandan Qarabağ və Şimali Zəngəzurdan Naxçıvana gedən mövcud magistral yolu la kifayətlənmək qərarına gəldilər. T.Xaçaturovun rəhbərliyi ilə hər iki respublikadan bir qrup iqtisadçı 1988-ci ildə eyni layihəni təklif etdi - yenə də eyni səbəblərdən heç bir nəticə vermədi.

Sovet dövrünün sonlarında qonşu respublikalar arasında münasibətlər pisləşdikcə burada sənişin və yük daşımaları dayanırdı. 1990-cı illərin əvvəllərində Horadizdən Ordubada gedən relslər və şpallar sökülüb, yollar bağlanıb. "Kapan" və "Kacaran" kombinatlarından filizlin ixracı avtomobil nəqliyyatına yönəldilib və müəssisələrin özləri, onların nominal və ehti-

mal olunan real sahibləri ətrafında ciddi ehtiraslar qaynayır. Respublikada ən böyük vergi ödəyicisi olan Zəngəzur Mis-Molibden Zavodu 2022-ci ilin 9 ayı ərzində Ermənistan büdcəsinə təqribən 325 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsait ödəyib ki, bu da əvvəlki illərin eyni dövrləri ilə müqayisədə təxminən 3 dəfə çoxdur. Hökumətin son qərarı ilə zavodun dövlətə məxsus səhmlərinin idarə edilməsi ixtisaslaşdırılmış "Dövlət Maraqları Fondu"ndan Ermənistanın Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi Komitəsinə verilib. Mümkündür ki, münafiqənin daha da gərginləşməsi və 2022-ci ilin "isti sentyabrına" bənzər sərhəd gərginliyinin təkrarlanması Azərbaycanın hərbi mövqelərinin Ermənistanın aparıcı mədən müəssisələrinin bilavasitə yaxınlığında və rabitə xətlərində peyda olmasına səbəb olsun. Səbəb - bu mədənlərin yaxınlığında Azərbaycanın hərbi mövqelərinin qurulması - o deməkdir ki, Ermənistan üçün mühüm iqtisadi obyektin iş prosesi nəzarətimizə düşəcək. Bu vəziyyətdə, çox güman ki, hazırkı erməni hakimiyyətinə Qərblə sıx bağlı olan əsas funksionerlərdən təklif gələcək.

Burada bir haşiyə çıxaraq deməli ki, Riçard Murun İrəvanda müzakirə etdiyi məsələlərlə bağlı dəqiq məlumatın başadüşülən olmamasına baxmayaraq, hazırkı ritorika Ermənistan və Böyük Britaniya arasında Paşinyan administrasiyası üçün bezi üstünlüklər müqabilində Rusiyaya birgə müqavimət göstərmək üçün pərdəarxası razılaşmadan xəbər verir. Ukraynadakı müharibədə iştirakı səbəbindən, böyük ehtimalla Ermənistan hakimiyyətinin də qoşulduğu "Rusiyanı Türkiyənin və Azərbaycanın əli ilə Qafqazdan sıxışdırmaq" kimi ölçülüb-biçilmiş siyasət regional təhlükəsizliyin təminatçı strategiyası kimi Rusiyanı nüfuzdan salmaq məqsədi daşıyır. Britaniyanın layihələndirməsi ilə Qafqazda aparılan məqsədyönlü işi böyük miqyasda bölgəni yenidən Rusiya-İranın hökmünün olmadığı şəkildə şəkilləndirmək resursların yenidən bölüşdürülməsinə gətirib çıxarır və böyük ehtimalla Ermənistanın gələcəkdə dövlət kimi varlığına da son qoyulacaq.

Tarixə baxdıqda görürük ki, müəyyən dərəcədə yüz il əvvəlki status-kvo təkrarlanır. Məsələn, 1920-21-ci illərdə 11-ci Qırmızı Ordu Qafqaza soxuldu ki, bu da yerli dövlətlərin SSRİ proyektinin içində peyda olmasına səbəb oldu. Bu gün "Qafqaz pazlı" tam fərqli, Britaniya-Türkiyə geosiyasi konfigurasiasında qurulur... Və bu kontekstdə Böyük Britaniya-Türkiyə-Azərbaycan üçlüyünü öz iqtisadi-siyasi maraqlarının reallaşdırmaqda suçlamaq olarmı? Əlbəttə, xeyr! Bilirik ki, siyasət iqtisadi maraqların üzərində və onları qorumaq üçün qurulur və bu müstəvidə hər kəs öz yanaşmasında haqlıdır...

Ülviyyə ŞÜKUROVA

Vasif Talibov tam təcrid vəziyyətindədir

Onun xarici ölkələrin xüsusi xidmət orqanları ilə əməkdaşlıq edib-etmədiyi araşdırılır...

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri Vasif Talibovun istefasından sonra ortalıqda görünməməsi çoxsaylı versiyaların üzə çıxmasına səbəb olub. Ehtimallardan biri də onun həbs edilməsi, lakin prosesin maksimum dərəcədə gizli saxlanması üçün məsələnin ictimailəşdirilməsinin qarşısının alınması ilə bağlıdır.

Globalinfo.az-ın etibarlı mənbələrdən əldə etdiyi məlumata görə, V.Talibov artıq bir müddətdir tam təcrid vəziyyətindədir.

Adətən Azərbaycanda hansısa yüksək vəzifəli məmur istefa verdikdə xidmətləri nəzərə alınaraq xüsusi orden-medal və ya başqa bir vəzifə ilə mükafatlandırılır. Bu presedentin V.Talibovla bağlı baş verməməsi pərdəarxasında maraqlı proseslərin getdiyini düşünməyə əsas verir.

Əgər müstəqil jurnalistlərin iddia etdikləri kimi, V.Talibov xarici ölkələrin xüsusi xidmət orqanları ilə əməkdaşlıq edibse, bunun sübuta yetirilməsi uzun zaman alacaq. Çünki təxminən 30 ilə yaxın bir müddətdə Naxçıvana rəhbərlik etmiş V.Talibovun buradakı dayaqları, qurduğu şəbəkə kifayət qədər dərin və gizli köklərə dayanır.

Ortaya atılan versiyalardan biri də Vasif Talibovun ölkəni tərk etməsi iddiasıdır. Qeyd edilir ki, istefa ərəfəsində Naxçıvanda uçuşların təxirə salınmasının əsas səbəbi Talibovun ölkədən çıxışının qarşısını almaq olub. Uçuşların bərpasının Talibovun istefası ilə yaxın vaxta düşməsi bu iddianı qüvvətləndirirsə də, bu, hələlik versiya olaraq qalır.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Naxçıvanda ayrı-ayrı qurumlarda keçirdikləri əməliyyatlar, qanun pozuntularına yol verən bəzi məmurların cəzalandırılması prosesin V.Talibovdan yan keçməyəcəyi fikrini gücləndirir. Hətta DTX-nin sabiq sədrin "qapısını döydüyü", onun hazırda ev həbsində olduğu da ehtimal edilir.

Onu da qeyd edək ki, Vasif Talibov tək cəza istefa vermiş məmur deyil, həm də ölkənin dövlət orqanlarına hörümçək toru qurmuş "5-ci kolon"un üzvlərini yaxşı tanıyan məlumatlı şəxsdir. Bu baxımdan o, Azərbaycana və ona daim etimad bəsləmiş Prezident İlham Əliyevə qarşı heç olmasa bu dəfə dürüst davranıb, sözügedən düşmən şəbəkəsi ilə bağlı vacib məlumatları verməlidir.

"Talibovun işdən çıxarılması vətənə xəyanətlə bağlıdır"

“Təbii ki, Vasif Talibovun işdən azad olunması onun səhhəti ilə bağlı deyil. Mən bilirəm ki, Vasif Talibovun səhhətində həqiqətən də uzun müddətdir ciddi problemləri var. Şəkkər xəstəliyi, təzyiqi var və s. Vasif Talibovun Naxçıvandan işdən çıxarılmasının onun çox ciddi siyasi ambisiyaları, Azərbaycan dövlətinə qarşı xəyanət kimi dəyərləndirilən addımları ilə, Azərbaycan rəhbərliyinə tabe olmamağı və Naxçıvanı Azərbaycanın nəzarətindən çıxartmaq cəhdi ilə bağlıdır...”

Bu fikirləri Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) sədri Sərdar Cəlaloğlu Demokrat.az saytına müsahibəsində bildirib.

S. Cəlaloğlu Naxçıvan istiqamətində rus helikopterinin vurulması təxribatında Vasif Talibovun da rolu olduğunu vurğulayıb: "Bu gün rus silahlı qüvvələrinin Xankəndinə girməsi Naxçıvanda vurulan vertolyot hadisəsi ilə bağlıdır. Ona görə də, bugünə qədər də Naxçıvanda kimin göstərişlə, kimin o vertolyotu vurduğu belli deyil. Onu ruslar vurub Naxçıvanın üstünə atıb, yəni ki, bu günə qədər o məsələ aydınlaşmır. Bu da onu göstərir ki, Naxçıvan rəhbərliyinin də bu məsələdə çox ciddi əli var.

Eləcə də, son vaxtlar İranın Naxçıvana qarşı olan iddiaları ilə bağlı Naxçıvan Muxtar Respublikasında nə rəhbərlikdə olan şəxslər, nə də adi vətəndaşlar öz mövqelərini ortalığa qoyublar, etirazlarını bildirməyiblər. Bu da onu göstərir ki, Naxçıvan rəhbərliyi Azərbaycan rəhbərliyindən fərqli olaraq İranla tamamilə başqa bir əlaqələr yaradıb. Baxmayaraq ki, defələrlə İranda İlham Əliyevin şəxsən özünün əleyhinə, dövlətimiz əleyhinə çox kəskin bəyanatlar verilib. Amma, belə bəyanatlara cavab olaraq Naxçıvan Muxtar Respublikasında heç kəs ağzını açıb nə Prezidenti müdafiə edib, nə dövlətimizi, nə də millətimizi müdafiə edib.

Sərdar Cəlaloğlu: "Naxçıvan rəhbərliyi Azərbaycan rəhbərliyindən fərqli olaraq, İranla tamamilə başqa bir əlaqələr yaradıb"

Bu da onu göstərir ki, həqiqətən də Naxçıvanla İran arasında Azərbaycanla İran arasındakı münasibətdən fərqli münasibətlər formalaşdırılıb. Bu isə Naxçıvan ərazisindən keçməli olan İpək yolunun çox ciddi şəkildə problemlərlə üzləşəcəyindən xəbər verir. Türkiyə təhlükəsizlik orqanlarında Naxçıvanın PKK və İŞİD üçün müəyyən bir tranzit yolu olmasıyla bağlı məlumatlar olub. Hətta Vasif Talibovun və adamlarının da PKK ilə və digər bu cür qüvvələrlə əlaqəsinin olması haqqında çoxlu məlumatlar var. Ona görə də, Vasif Talibovun işdən çıxarılması tamamilə siyasi motivlidir. Onun Vətənə, dövlətə zidd mövqe tutması ilə bağlıdır.

"İran Naxçıvandan həmişə Azərbaycanın mərkəzi hakimiyyətinə qarşı bir silah kimi istifadə edib. Bir çox hallarda buna müvəffəq də olubdur. Görünür, son vaxtlarda İran yenə də Naxçıvandan İlham Əli-

yəvə qarşı istifadə etməyə cəhdləri edib. Yaxşı ki, bu cəhdlər baş tutmadı və vaxtında Vasif Talibov Naxçıvandan uzaqlaşdırıldı. Vasif Talibov Naxçıvan Muxtar Respublikasını tamamilə boşaldıb. Orada əhaliyə divan tutub. İnsan ağına gəlməyən qaydalar tətbiq edib. Naxçıvanın tarixi abidələrini darmadağın edib. Öz ağı ilə həmin abidələrin yerində tamamilə müasir qaydada guya abidələr düzəldib və s. Həm mədəniyyətimizə böyük ziyan vurub, həm iqtisadiyyatımıza, həm də Naxçıvan camaatının demoqrafik vəziyyətinə çox mənfi təsirləri olan işlər aparıb. Həmçinin Azərbaycan hakimiyyətinə və dövlətinə tabe olmamaq istiqamətində çox ciddi "işlər" görüb. Ona görə də, mən Vasif Talibovun işdən çıxarılmasının Vətənə xəyanətlə bağlı olduğunu düşünürəm." - deyərək, Cəlaloğlu bildirib.

Hazırladı: RƏŞAD

Talibovlar "qeybə çəkiliblər"

Sanki Naxçıvanda "at oynadan", "qılıncının dalı da, qabağı da kəsən" bunlar deyildi...

Bir neçə gündür ki, "səhhətinə görə" istefa verən Naxçıvan Ali Məclisinin sabiq sədri Vasif Talibovu və onun yaxın qohumlarını Naxçıvanda "gördüm" deyən yoxdur.

Azpolitika.info Muxtar Respublikadakı mənbələrə istinadən xəbər verir ki, nə Vasif Talibovun özü, nə oğlu Seymur, nə də rəsmən Naxçıvan Muxtar Respublikası prokurorunun müavini vəzifəsini daşıyan qardaşı Məhərrəm Talibov üz-araya çıxmır.

Məlumatda qeyd olunur ki, Talibovun müxtəlif dövlət idarələrində vəzifə tutan qardaşı oğulları və digər yaxın qohumları da Naxçıvanda gözə dəymirlər.

Bir sözlə, talibovlar "qeybə çəkiliblər" və sanki uzun illər Naxçıvanda "at oynadan", "qılıncının dalı da, qabağı da kəsən", Azərbaycan dövlət büdcəsindən Muxtar Respublikaya ayrılan vəsaitlərdən tutmuş gömrükdən gələn "qara pullara" qədər mənimseyib, yüz milyonlara, hətta

milyardlara sahib olan, Azərbaycan qanunlarını ayaq altına alıb, öz "əndrəbadi" qanunlarını tətbiq edən bunlar deyildi. İndi onları nə görə var, nə eşidən. Sanki Naxçıvanda belə bir tayfa yaşamır...

Talibovların bu cür "qeybə çəkilmələri"nin, necə dəyərlər, sıçan dəşiyini satın al-

malarının onların hazırkı əzgin mənəvi-psixoloji durumu, yoxsa naxçıvanlıların qəzəbindən və tənəsindən çəkinmələri ilə bağlı olduğunu deyə bilərik. Onu da deyə bilərik ki, bu vəziyyət nə vaxta qədər belə davam edəcək. Onların ümumiyyətlə, Naxçıvanda yaşayıb-yaşamayacaqları da hələ belli deyil. Ancaq onu deyə bilərik ki, talibovlar hazırkı durumlarında nəinki Naxçıvanı, ümumiyyətlə, Azərbaycanı tərk etməyi arzulayırlar, əlbəttə ki, əgər onları bura-xan olsa...

Dünən ADP İdarə Heyəti 2022-ci ilin sonuncu toplantısını keçirib. Partiyanın mətbuat xidmətindən “Hürriyyət”ə verilən məlumata əsasən, toplantıda ötən həftə ərzində Azərbaycan üçün əhəmiyyət daşıyan bir sıra ictimai-siyasi hadisələr müzakirə olunub.

İdarə Heyəti ilk öncə Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarətində olan ərazilərdə faydalı qazıntıların qanunsuz istismarına qarşı eko-fəallıqların və QHT təmsilçilərinin davam edən aksiyası və bu aksiyadan dolayı beynəlxalq aləmdə Azərbaycan əleyhinə yönələn bəyanatları müzakirə edib.

Müzakirələrdə qeyd edilib ki, beynəlxalq ictimaiyyətin ölkənin Qarabağ bölgəsində baş verənlərlə vaxtında və düzgün məlumatlandırılmaması Azərbaycanın əleyhinə olan bəyanatların verilməsinə gətirib çıxarır ki, bu da tamamilə Rusiyanın Qafqazdakı imperialist maraqlarına xidmət edir və Moskva da bundan öz maraqları naminə yararlanmaqdadır.

İdarə Heyəti dövlət orqanlarını və diplomatik korpus nümayəndələrini Azərbaycanın dinc yolla Xankəndi iqtisadi zonasını öz suverenliyinə qaytarmaq istədiyini beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılması və bu məsələdə onların da Azərbaycanın haqlı mövqeyini müdafiə etməyə nail olunması istiqamətində daha ciddi addımlar atmağa çağırıb.

İdarə Heyəti ötən həftə Azərbaycan və Rusiya Xarici İşlər nazirlərinin görüşü zamanı Lavrovun Azərbaycanın əleyhinə yönələn ifadələri ilə bağlı Azərbaycan xarici işlər naziri C.Bayramovun münasibət bildirməməsinə ciddi siyasi səhv kimi dəyərləndirib. İdarə Heyəti bir daha vurğulayıb ki, Azərbaycan ərazisində Qarabağ xalqı deyil, etnik ermənilər yaşayır, həmin ermənilər də mənşəcə türkdürlər və bunu da xalq kimi dəyərləndirmək Rusiyanın Azərbaycan ərazisində separatizmi körüklədiyində maraqlı olduğunu bir daha sübut edir.

İdarə Heyəti hesab edib ki, Rusiya rəsmilərinin Azərbaycan əleyhinə səsləndirdiyi təhdid xarakterli davamlı bəyanatlara görə Azərbaycan Rusiyanın təşkil etdiyi regional xarakterli tədbirlərdə yer almamalıdır. Eyni zamanda qeyd edilib ki, Rusiyanın təşkil etdiyi tədbirlərdə iştirak indiki beynəlxalq konyuktura şəraitində Azərbaycanın əleyhinə işləyən faktordur.

ADP hakimiyyəti Rusiyanın təşkil etdiyi tədbirlərdə iştirak etməməyə çağırırdı

Partiya İlham Əliyevin Qərbi Azərbaycandan olan bir qrup ziyalılarla görüşündə səsləndirdiyi Azərbaycanın tarixi torpaqlarının geri qaytarılması ilə bağlı fikirlərini dəstəkləyir...

Partiya hesab edib ki, Vasif Talibov və dövlət büdcəsinə milyardlarla ziyan vuran digər yüksək vəzifəli məmurlar məsuliyyətə cəlb olunmalıdır

İdarə Heyəti vəzifədə olduğu müddətdə dövlətə və xalqa qarşı qanunazidd əməllərinə görə Naxçıvan MR-nın Ali Məclisinin sədri Vasif Talibovun istefa verməsi və mədəniyyət naziri Anar Kərimovun isə vəzifəsindən azad olunması hadisəsinə də münasibət bildirib. İdarə Heyəti hesab edib ki, Vasif Talibov, o cümlədən dövlət büdcəsinə milyardlarla ziyan vuran bir çox yüksək vəzifəli məmurlar məsuliyyətə cəlb olunmalı, onların dövlətdən və xalqdan oğurladığı vəsaitlərin dövlət büdcəsinə qaytarılması ilə bağlı ciddi addımlar atılmalıdır. Əks halda həmin məmurların oğurladığı milyardların ölkənin iqtisadi və siyasi təhlükəsizliyi üçün ciddi təhlükələr yarada biləcəyi qeyd edilib. Eyni zamanda müzakirələrdə bildirilib ki, baş verənlər ölkədə kadr siyasətinin düzgün aparılmadığını göstərir, kadrların qohumbazlıq prinsipi ilə vəzifəyə gətirilməsi və həmin şəxslərin uzun müddət vəzifədə saxlanılması onların dövlətə və xalqa qarşı ağır cinayətlər törətməsi üçün zəmin yaradır. İdarə Heyəti ölkədə kadr siyasətində köklü dəyişilmələrin aparılmasının vacibli-

nayətlər törətməsi üçün zəmin yaradır. İdarə Heyəti ölkədə kadr siyasətində köklü dəyişilmələrin aparılmasının vacibli-

yanın təsir dairəsinə salınmasına xidmət etdiyini bildirib. İdarə Heyəti ölkəmizin milli problemlərinin həll olunması

İdarə Heyəti həbsdə olan ictimai fəal Bəxtiyar Hacıyevin həbsinə etiraz əlaməti olaraq keçirilən dinc etiraz aksiyasına polisın zorakı müdaxiləsini, o cümlədən həmin aksiyada iştirak edən fəallıqların bir neçəsinin inzibati qaydada həbs olunmasını qətiyyətlə pisləyib, bunu ölkədə sərbəst toplaşmaq azadlığının boğulması kimi dəyərləndirib, son vaxtlar ölkədə həyata keçirilən siyasi motivli həbslərin ölkənin sivil dünya ilə üz-üzə qoyulmasına və Rusiyanın təsir dairəsinə salınmasına xidmət etdiyini bildirib...

yini bildirib.

İdarə Heyəti həbsdə olan ictimai fəal Bəxtiyar Hacıyevin həbsinə etiraz əlaməti olaraq keçirilən dinc etiraz aksiyasına polisın zorakı müdaxiləsini, o cümlədən həmin aksiyada iştirak edən fəallıqların bir neçəsinin inzibati qaydada həbs olunmasını qətiyyətlə pisləyib, bunu ölkədə sərbəst toplaşmaq azadlığının boğulması kimi dəyərləndirib, son vaxtlar ölkədə həyata keçirilən siyasi motivli həbslərin ölkənin sivil dünya ilə üz-üzə qoyulmasına və Rusi-

qarşısında ən ciddi maneə kimi ölkədə daxili siyasətinin yanlış olmasını, insan hüquq və azadlıqlarının pozulması olduğunu nəzərə alaraq qarşıdan gələn 31 Dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü münasibəti ilə ölkə başçısını ölkədə milli həmrəylik və milli problemlərimizin həlli naminə siyasi məhbubların azad olunması istiqamətində humanist addım atmağa çağırıb.

İdarə Heyəti 22 dekabr tarixində keçmiş SSRİ-nin yaranılmasının 100 illiyinin tamam

olmasına və bu tarixdə Rusiya prezidenti Putinin keçmiş SSRİ-ni bərpa etmək niyyətinin iflasa uğradığına da diqqət çəkib. Müzakirələr zamanı qeyd edilib ki, Azərbaycan SSRİ-nin tərkibinə zorla qatıldığı zaman mədəni inqilab və kollektivləşmə adı altında ölkəmizin milli burjuaziyası, ötən əsrin 37-ci illərində minlərlə ziyalılarımız məhv edilmiş, 70 il ərzində 1 milyard bareldən çox neftimiz və digər maddi resurslarımız istismar edilmiş, mədəni və tarixi irsimizə qarşı talançılıq və vandalizm siyasəti yürüdülmüşdür. İdarə Heyəti bunları nəzərə alaraq Azərbaycan hökumətini beynəlxalq məhkəmədə Rusiyaya qarşı iddia qaldıraraq kompensasiya tələb etməyə çağırıb.

İdarə Heyəti ötən həftə ölkə başçısı İlham Əliyevin Qərbi Azərbaycandan olan bir qrup ziyalılarla görüşündə Azərbaycanın tarixi torpaqlarının geri qaytarılması ilə bağlı fikirlərini dəstəklədiyini ifadə edib, eyni zamanda həmin fikirlərlə bağlı beynəlxalq ictimaiyyətin düzgün və obyektiv məlumatlandırılması ilə bağlı diplomatik korpusun, KİV-lərin, hakimiyyətin və cəmiyyətin birgə iş aparmasının vacibliyini qeyd edib.

İdarə Heyəti bu ilin sonuna kimi Azərbaycan-Ermənistan arasında imzalanması nəzərdə tutulan sülh sazişinin baş tutmamasının səbəbi kimi danışıqlar prosesinin Rusiyanın vasitəçiliyi ilə aparılmasını və alternativ müstəvidə aparılan danışıqlara isə Rusiyanın müdaxiləsini və Rusiyanın Cənubi Qafqazda sülhün yaranmasında maraqlı olmadığını göstərib.

İdarə Heyəti Rusiya-Ukrayna müharibəsinə də bir daha diqqət çəkib. Müzakirələrdə ötən həftə Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenskinin ABŞ-a səfəri, bu səfər çərçivəsində Ukraynaya yardımların davam etdirilməsi ilə bağlı əldə olunan razılaşmalar təqdir edilib. İdarə Heyəti Azərbaycan hökumətinin Ukraynaya verdiyi humanitar dəstəyi də təqdir edərək, bu yardımın davam etdirilməsinin və genişləndirilməsinin vacibliyini bildirib, eyni zamanda bir daha beynəlxalq ictimaiyyəti Ukraynanın haqlı davasına dəstək olmağa çağırıb.

Hazırladı: KƏNAN

Bütün rejimlərlə dil tapa bilən “ziyalılar...”

Müstəqil də olduq, lakey xislətli sələflərinin estafetini daşımaqdan utanmayan indiki titullu, çörək dərdi çəkməyən “ziyalıların” birinin dilindən Moskva irticasına qarşı bir kəlmə çıxmadı...

Sovet hakimiyyəti dövründə xalqımızın mədəniyyəti aləminə qarşı təşkil edilən sui-qəsdlər heç pravoslav missionerlərinin yuxusuna belə girməzdi. Dövlət ilk gündən xalqın dininə, imanına, adət-ənənələrinə qarşı amansız inkarçı mövqedə dura bilən qələm sahiblərinin başlarına əl çəkdi. Məhrumiyyət içində böyümüş mühitə qarşı içlərin dərin nifrət bəsləyən, harınların göz qabağındakı tox həyat tərzini görməkdən bezmiş gəncləri yolumdan çıxarmaq asan oldu. Bolşevik ideoloqlar nasistlərin belə bacara biləcəkləri işi gördülər, onlar bu iki qüvvəni birləşdirərək bildilər. Ötən əsrin nəinki 30-cu, hətta 60-cı illərin mətbuatını, bədii əsərləri oxuyanda adam dəhşətə gəlir. Beş günlük dünyanın bir günlük gəda keyfi üçün bizim bütün döndərilmiş qələm sahibləri o zinakarlıq qalmadı ki, eləməsinlər.

Müstəmləkə ədəbiyyatının ordenli-medallı xadimlərinin əleyhinə çıxmaq, onların həyasız iftiralərini ifşa etmək qeyri-mümkün idi. Partiya orqanları, nökrə dönmüş “tənqidçilər” ləşkəri onların keşiyində durmuşdular. Səməd Vurğundan üzü bu yana ta İlyas Əfəndiyevə kimi ədəbiyyat aləminin əyan-əşrəfi toxunulmaz sayılırdı. Azərbaycanın tarixi şəxsiyyətlərini yıxıb-sürüməkdən patoloji həzz alan bir sovet yazıçısı ya da şairi birçə dəfə də olsun Rusiyanın yirticiyə dönmüş əxlaqsız simaları barədə içicə kəlmə yazmadı. Ancaq Mərkəzi Komitənin izni ilə bu və ya digər simalar barədə yazmaq olardı.

Kremlin İran şahı ilə arası dəyəndə, fəvriyyə əmr nazil olurdu və Araz, Təbriz, Səttarxan, Şəhriyar yada düşürdü. Elə ki, sakitlik düşürdü, Təbriz də unudulurdu. Ərdəbil də! Tək-tükü istisna edilməklə qələm sahiblərinin içində əməli saleh yox idi.

Bütün dünya bilirdi ki, ABŞ-ın Vyetnam meşələrinə tökdüyü zəhərdən bizim pambıq tarlalarına da səpələnir. Səbəbini də hamı bilir...

Zəhərli sahələrdə işləyə-işləyə ağır bəlalara düşən qadınların, gəlinlərin sayı-hesabı yox idi. Bakıdakı müvafiq tibb müəssisələrinə müraciət edənlərin, ömürlük şikəst olanların sayı indi də məxfi saxlanılır. Moskvadan bir təşəkkür və bir bayraq almaq xətinə respublika rəhbərliyi göz qabağında bütün millətin genofondunu da hərraca qoydu.

Vaxtilə ABŞ plantatorlarının qara dərililərə rəva görmədikləri zülm-sitəmi pambıq rayonlarında partiya memurları kənd əhlinin başına gətirirdi. Bəli, xəbər çıxırdı ki, qüssədən azad olun, Moskva yeraltı, yerüstü sərvətlərini vampir kimi soruduğu Azərbaycana bayraq verəcək. Axşam

onu gördün ki, sarayın birinci, ikinci cərgələrində sinələri orden-medalla dolu rus, erməni veteranlar oturublar. Bunların hamısı da Bakıda yaşayanlar idi, bəziləri ömürlərində heç pambıq tarlasını da görməmişdi. Amma təntənəli iclaslarda bunlar rəhbərlik üçün lazımı fonu yaradırdılar. Qalan cərgələrdə də rayonlardan gəlmiş “əmək qabaqcılları”, məmurlar əyləşirdilər. O natiq yox idi ki, partiyanın atalıq payğısından danışib nitqini gultulu bir şüarla bitirməyeydi.

...Pambıq rayonundan bir-iki fərqlənmiş kolxozçu qadını Bakıya gətirmiş məmur xanımın dediklərindən: - Bizi oteldə yerləşdirmişdilər. Təmiz yorğan-döşək, ağappaq mələfə.... Səhər mənimlə qonşu otaqda qalan qadını çağırıb bir yerdə tədbirə gedəcəyimizi demək istədim. Qapı açıq idi, ehmalca hamam otağının qapısını da döydüm, səs-səmir gəlmədi. ...Yazıq qadın isti su ilə dolu vannada mürgüləmişdi. İlk sözü də bu oldu, bacısı, neçə saat desəniz, o iclaslarda oturub əl çalırıq. Onsuz da rus dilində olan çıxışları başa düşmürük. Bir-iki gün əl çalaq, hələlik bizi rayona aparma, axı özün bilirsən kənd-xarabada hamam, isti su nə gəzir?

...Alqışlar altında bayraq verilir. Amma xeyir-şər üçün vacib bir şey lazım gələndə hamı İrəvana üz tuturdu. Oraya gədənler də o gün olmazdı ki, tox

ermənilərin zəhərli atmacalarını eşidib, istehza dolu baxışlarını görməyeydilər.

...Mənim Azərbaycanın simasız, bütün rejimlərlə dil tapan qələm sahiblərinə nifrətim ona görə bitməz-tükənməzdir ki, o uzaq illərdə bütün dünya mətbuatı hakim üsuli-idarənin pambıq tarlalarına zəhər səpələməsindən və kənd camaatının böyük bəla ilə üzləşməsindən yazdığı halda bu xarabada bir kişi tapılmadı ki, səsini qaldırsın. Biri vəziyyətdən sui-istifadə edərək “tarixi” filmlər çəkib iftixar mənbəyi olan şəxsiyyətləri gorbagor edirdi, biri Türkiyədə kitab çap etdirməklə məşğul idi, digəri də qabağa getmək xətinə hər vələdüzinalığa qol qoyurdu.

...Müstəqil də olduq, lakey xislətli sələflərinin estafetini daşımaqdan utanmayan indiki titullu, çörək dərdi çəkməyən “ziyalıların” birinin dilindən Moskva irticasına qarşı bir kəlmə çıxmadı. Axı Qarabağda baş verən tükürpədi faciələrin hamısında Moskvanın əli vardı. Rusiya hərbi dairələrinin əllərinə fürsət düşsə, bizi dəniz kənarında təşkil edilmiş sərgiyə görə parça-parça edər. Fitnə-fəsad törətməkdə usta olan Moskva onu da görür ki, Azərbaycan ziyalıların yuxarı təbəqəsində ona qarşı neqativ münasibət bilmərrə yoxdur. Yuxarı təbəqə deyəndə bəziləri elə düşünür ki, əsl anadan gəlmə şəcərəli kübarlara xas olan

məziyyətlər indi özlərini gözə soxmağa çalışan ədəbiyyat “mücahidlərində” var. Yoxdur, olma-yacaq da!

...Otuz il keçdi, vaxtilə şəhadətə çatmış əzabkeşlərin kölgələrini qılınclayanların, onlara düşmən dəyənlərin xələfləri ne qədər əlləşirlərsə ortaya bir abırlı əsər qoya bilmirlər. Əksinə, iqtidara arxalanaraq köhnə sandıqları da açmağa qoymurlar, bilirlər ki, onlardan atalarının adları çıxacaq.

Kiçik bir ricət

Rusiya insanı, mürvət, duz-çörəyə sədaqət gözləyənlərin yadlarına bəzi vəziyyətləri salmaq istədim. XIX əsr rus mədəniyyətinin çiçəklənmə dövrü sayılır. Puşkin, Qoqol, Repin, Çaykovski, Tolstoy, Nekrasov əsəri. Mən hələ onlarla aləmə məşhur şəxslərin adlarını sadalamıram. Məhz bu əsərdə rus yirticiləri Orta Asiyada, Qafqazda elə ağıla sığışmaz cinayətlər törədiblər ki, bizim “qeyrətli” tarixçilər bu barədə danışmağa da utanırlar. Əsl genosid Qafqazda gedirdi, Yermolov və onun ardıcılıarı təkə aulları yandırır, qocaları da, körpə uşaqları da qılınclan keçirmirdilər, onlar indiki ermənilər kimi meşələri də yerli-dibli yandırır məhv edirdilər. Hələ indiye qədər bi ərəzilərdə bir kol da bitmir. Bizim ruspərəst

şərəfsizlərin kulturtreker (yəni, mədəniyyət gətirən, yayan) kimi təriflədikləri rus zadəganlarının müsəlmanların başlarına gətirdikləri müsibətlərdən elə rus tarixçiləri ətraflı yazıblar. Məğrur, heç kimə baş əyməyən çərkezlərin aqibəti, ubıx xalqının faciəsi, bizdən başqa dünyanın bütün tarixçilərinə bellidir.

Rusiyanın tərifli cəmiyyətində bir tərəfdə Nekrasov, Tutçev kimi şairlər qəlbləri ehtizaza gətirən şeirlər yazırdısa, digər tərəfdə isə təhkimçi qadınlar azğın mülkədarın sevimli itinin küçüklərinə döşlərindən süd verirdilər. Bunu hamı bilirdi, amma qərinələr boyu bizlərə əsl humanist, azadxah kimi sırınmış “dahi” rus yazıçılarından səs də çıxmırdı. Analar məcburiyyət qarşısında cins itlərin balalarını döşlərindən əmizdirirdilər! Oxudunuz? Şərəfsizlər Azərbaycanda qadınların daima alqaldılıb kölə gününə salınmalarından yazırdılar. Bəziləri deyincək ki, mən ordan-burdan utanc gətirən faktları götürüb yazıram. Özünüz fikirləşin, analara belə münasibət bəslənən Rusiyadan biz nə gözləməli idik? İndi baş verənlərə sözlünüz nədir? Ukraynanın bir günahı var, sadəcə olaraq azad, müstəqil olmaq istəyir. Moskva telekanallarına baxıram, elə reportajlar gedir ki, elə bil bunlar dini bir, əsil-nəcəbəti bir slavyan qardaşlarına qarşı yox, yadelli faşistlərə qarşı vuruşurlar. Rusiya həyasızcasına “sülhməramlı” adı altında hərbi hissələrini Qarabağa gətirir.

Elə düşünməyin ki, Moskva ermənilərin qaşına, gözüne açıq olub. O yaxşı bilir ki, ara sakitləşən kimi, bizim unutanlıq mərzimiz üzə çıxacaq, 1918-1920-ci illərin qətləmlərini, sonrakı illərdə baş vermiş qırğınları, müsibətli köçürülmələri yaddan çıxartdığımız kimi Qarabağ faciəsini də unudacağıq, məkr ustası sayılan erməni işbazları, nazlı, qəmzəli Nairi gözəlcələri Bakıya soxulacaqlar. Hərçənd ki, burada bizim vəzifəli, varlı-karlı soydaşlarımız arasında ermənilərin qohum-əqrəbasının sayı-hesabı yoxdur. Müstəqilliyimizə düşmən kəsilmiş XI qatillər ordusunun, Şaumyanın şərəfinə abidələr ucaldanda hansı “qeyrətli” şairimiz, yazıçımız diləndi. Axı 37-38-ci illərin qorxusu arxada qalmışdı. İndi bilin ki, mən niyə Flora Xəlilzadəyə rəğbət bəsləmirəm. Unutanlıq azərbaycanlı ilə dil tapıb yağ-bal içində neynim demədən yaşayacaq erməniyə rus daha niyə lazımdır? Rusiya bununla Qafqazda güvəndiyi forpostundan həmişəlik məhrum olacaq. Məsələ budur.

Firuz HAŞIMOV

ABŞ Qara dənizdə gərginlik ocağı yaradır...

Vaşinqton Ərdoğanın "qaz qovşağı" yaratmaq planlarına qarşıdır

Türkiyə İstanbul və Çanaqqala boğazlarına sahiblik baxımından həddən çox üstün və həlledici mövqedədir. Bu yaxınlarda Türkiyənin boğazlardan keçid rüsumunu qaldırması və xüsusilə Rusiya tərəfinin bu qərardan narazılığı rus mediasında öz əskini tapmışdı.

Məlumdur ki, Qara dəniz hövzəsi ölkəsi olmayan ABŞ da boğazlarda hansısa formada mövqe sahibi olmağa meyl edir. Xarici mediada yayılan son məlumatlara görə, ABŞ Ərdoğanı Rusiya ilə münasibətlərə cəlb etmək üçün boğazlar məsələsində Türkiyəyə təzyiq göstərir.

"NATO-da ziddiyyətlər güclənir və bu, hazırda Boğaziçi və Çanaqqala boğazı məsələsində Türkiyəyə təzyiqlərin artması ilə ifadə edilir ki, bu da Montrö Konvensiyasına yenidən baxılmasına və hətta ləğvinə gətirib çıxara bilər. Bu, ABŞ və Böyük Britaniyanın hərbi gəmilərini Qara dənizə çıxarmaq, Rusiya üçün yeni gərginlik ocağı yaratmaq, həmçinin Ankaranın yaratmağa səy göstərdiyi qaz qovşağına təhlükə yaratmaq məqsədilə edilir.

Daha doğrusu, demək doğru olar ki, bu, Ərdoğanın mavi yanacağın dünya qiymətlərinə təsir edəcək qovşaq yaratmaq planlarına sadəcə Vaşinqtonun reaksiyasıdır. Vaşinqton həm də Ankaranın Moskvanın ən böyük logistika mərkəzinə və Pekindən sonra ikinci ticarət tərəfdaşına çevrilməsindən və bununla da Rusiyaya Qərbin sanksiyalarının zərbələrinə tab gətirməsindən çox narazıdır", - deyir NATO Parlament Assambleyasının Türkiyə qrupunun sədr müavini Ahmet Berat Conkar "Aydınlıq" nəşrinə bildirib.

İndi isə ABŞ-ın Qara dəniz regionu ilə bağlı strategiyası var. ABŞ Konqresi 2023-cü il üçün Qara dəniz regionu üzrə Birləşmiş Ştatların Strategiyasını hazırlayıb. Rəsmi Buxarest bayan edib ki,

bu sənədin ortaya çıxması ABŞ-Rumıniya strateji tərəfdaşlığının əhəmiyyətinin etirafıdır. Sənədə əsasən, ABŞ regionun təhlükəsizliyinə, eləcə də konkret olaraq Rumıniya iqtisadiyyatına sərmayə yatıracaq.

Qara dəniz regionu üzrə strategiya Rumıniya parlamentariləri Robert Kazançuk və Stefan Radu Opryanın ABŞ Konqresinə səfərindən sonra qəbul edilib. Oprya rəsmi sosial media səhifəsində yazıb: "Bizi dinləyən, başa düşən, dəstəkləyən və bu sənədə səs verən konqresmenlərə təşəkkür edirəm".

Qara dəniz regionu son iki onillikdə Rumıniyanın xarici siyasətinin diqqət mərkəzində olub. Böyük ehtimalla Buxarest regional liderlik arzusundadır və Qərbin ona həvalə etdiyi iki əsas strateji vəzifəni - Qara dənizdə Rusiyanın qarşısını kəsmək və Moskva-Belqrad geosiyasi oxunun mümkün yaranmasının qarşısını almaq-yerinə yetirməyə çalışır.

Rusiya və Serbiya Rumıniya, eləcə də ABŞ üçün rəqibdir. Serbiya özünün mövcudluğu ilə Rumıniyanın Balkanlarda Rusiyanın təsirini azaltmasına mane olur və bu serblərin rusların tarixi mütə-

fiqi olması, eləcə də Qara dəniz bölgəsində mövcudluğu ilə Rumıniyanın regional lider olmasına əngəl yaratması ilə şərtlənir.

Buxarest Baltikyanı bölgədə Rusiyaya eyni vaxtda təzyiq göstərmək üçün xarici siyasətini Polşa ilə əlaqələndirir. Varşava və Buxarest arasında uzunmüddətli strateji tərəfdaşlıq haqqında saziş imzalanıb. 2023-cü ildə bu strateji əməkdaşlıq məlum strategiyanın bir hissəsi kimi ABŞ-la əməkdaşlıqla tamamlanacaq.

Xatırladaq ki, Varşavadan sonra rumınlar Cənubi Koreyanın K2 Thunder tanklarını almaq niyyətindədirlər. Razılıq baş nazir Nikolae Çuke, iqtisadiyyat naziri Florin Spataru və hərbi rəsmilərin Seulə son səfəri zamanı əldə edilib. Beləliklə görünür ki, ABŞ Qara dəniz hövzəsi ölkəsi olmaq planını Rumıniyanın köməyi ilə həyata keçirməyi gözəndən keçirir, amma bu plan indilik Rusiyanı qarşı nəzərdə tutulub, gələcəkdə Türkiyəyə qarşı işə düşə bilərmi-bu hadisələrin sonrakı gedişində ortaya çıxacaq.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Həsrat RÜSTƏMOV

Qəhvə - içki, yoxsa dərman?!

Bu qədim içki - qəhvə və ya dünyada daha çox məşhur olan adı ilə desək, kofe haqqında çox yazılıb, çox deyilib. 15-16-cı əsrlərdən başlayaraq indiki dövrümüzədək və çox güman ki, bəşəriyyət davam etdikcə populyarlığı davam edəcək qəhvə zaman-zaman gah şahlara layiq qida, gah insanı gümrəh edən dərman, gah da qadağan edilmiş zəhər kimi tanınıb və belə demək olarsa, indiki şöhrətinə heç də rahat gəlib çatmayıb.

Vətəni Efiopiya olaraq bilinən qəhvənin tarixi də çox maraqlıdır. Onu ilk fərq edən bir çoban olduğunu bilirdinizmi? Bəli, mehiz efiopiyalı çoban Keldi keçirini otarkən qəhvə ağacının paxlalarını yedikdən sonra heyvanların enerji ilə coşub daşmasını fərq etməsəydi, bəlkə də hazırda dünyanın hər yerini bəzəyən kofeşoplar və bu içkini həyatının ayrılmaz hissəsi hesab edən kofemanlar da olmayacaqdı.

Qəhvənin tarixində onun qadağan edilməsi dövrləri də olub və bu sıradan Osmanlı sultanı 4-cü Muradın dövründə qoyulan cəza bu qadağaların ciddiliyini göstərmək baxımından olduqca diqqətəlayiqdir. Belə ki, qəhvə içərkən yaxalanan adama əvvəlcə döyülmə cəzası verilirmiş. Bu hadisə təkrar baş verdikdə isə sultanın fərassatları adamı heyvan dərisinə salıb Bosfor boğazına atmalı olurlmuşlar... Beləliklə, bu gün dəbdəbəli restoran və kafelərdə rahat şəkildə kofe içənlər, onun etrindən və dadından həzz alanlar bilməlidirlər ki, bu cür "əzablı" yol keçən tarixi bir içki qəbul edirlər.

Bir sözlə, bu gün dünyadakı ticarət həcmi milyardlarla ölçülən qəhvənin çoxəsrlik və maraqlı tarixi vardır. Amma sizə bu gün tarixdən deyil, qəhvənin insan orqanizmi üçün artıq elmi cəhətdən bəlli olan faydalarından bəhs etmək istəyirəm.

İlk onu qeyd edim ki, qəhvənin insan orqanizminə təsiri ilə əlaqədar çoxsaylı elmi tədqiqatlar həyata keçirilib və bu gün də bu proses davam etməkdədir. "Avropa Profilaktik Kardiologiya Jurnalı"nda bir ay bundan əvvəl dərc olunan bir tədqiqatın nəticələri də həm tibb aləmi, həm də qəhvəni sevən hər kəs üçün olduqca maraqlı məqamlara işıq salıb. "Qəhvə növlərinin ürək-damar xəstəliklərinə, ürək ritminin pozulmalarına və bununla bağlı ölüm riskinə təsiri" adlı çalışmada on ildən artıq müddətdə Böyük Britaniyada təqribən 450 min insan araşdırılmışdır.

Nəticələr isə bundan ibarətdir: Heç qəhvə qəbul etməyənlərlə müqayisədə gündə 2-3 fincan qəhvə içənlər arasında ürək-damar xəstəlikləri (bura Ürəyin İşemik Xəstəliyi, Miokard İnfarktı, Beyin İnsultu və s. daxildir) və ürək ritminin pozğunluqları (başqa cür desək, aritmiyalar) riski əhəmiyyətli dərəcədə az olmuşdur. Eyni zamanda, araşdırma artıq bu cür xəstəlikləri olan şəxslərdə ölüm faizinin əhəmiyyətli dərəcədə azalmasını aşkara çıxarmışdır.

Həmçinin, bu tədqiqata təkcə dəmlənmiş üyüdülmüş kofe deyil, qəhvənin həm də həll olunan (sublimasiya olunmuş) və hətta dekofeinləşmiş növü də daxil edilib. Və qəribə olsa da hər üç növ üçün nəticələr təqribən eyni olmuşdur. Qəribə ona görə deyirəm ki, kofeinsizləşdirilmiş qəhvədə, adından da göründüyü kimi, kofenin miqdarı çox cüzi olur. Demək, məsələ təkcə kofeində deyil, belə demək mümkünsə, qəhvə dənələrinin içindəki bütöv "möcüzə"dədir.

Qəhvənin zərərliyinə gəldikdə isə, onu demək lazımdır ki, bu yalnız qəhvənin 2-3 fincan deyil, bəzən 5-6 fincan, bəzən isə daha çox qəbul edilməsi ilə bağlıdır. Yəni adını çəkdiyimiz araşdırmadan da göründüyü kimi, 2-3 fincanlıq gündəlik həddi aşmayanlar bu möcüzəvi içkidən nəinki heç bir zərər görməyəcəklər, əksinə sağlamlıqları baxımından ciddi fayda əldə edə bilirlər. Təbii ki, hər zaman olduğu kimi orqanizmlərin fərdi xüsusiyyətlərini nəzərə almaq vacibdir. Bu içkiyə qarşı əvvəllər dözümsüzlüyü olanlar, yəni qəhvə içərkən başı ağrayan və ya hər hansı rahatsızlığa düşər olanlar isə bu içkidən uzaq dursalar yaxşıdır.

Paşinyan Kremlə MDB-dən çıxmaqla hədələdi

"Yanvarın 10-na kimi Laçın dəhlizi açılmasa..."

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Laçın dəhlizi ilə bağlı Kreml qarşısında şərt qoyub. Bu barədə informasiya ermənilərə məxsus Telegram kanallarında yer alıb.

Paşinyan qeyd edib ki, yanvarın 10-na kimi Laçın dəhlizi məsələsi həll edilməsə, Ermənistan 2023-cü ilin sonunda KTMT və MDB üzvlüyündən çıxmağı nəzərdə tutur.

Qeyd edək ki, İrəvanın bu qurumlarda üzvlüyü 2023-cü ildə başa çatır.

"Azərbaycan Putin kabusunu öz üzərindən atıb"

Aleksandr Nevzorov: "Bakı Rusiya diktaturasının gücünü dəf edə bildi"

"Sevindirici haldır ki, Azərbaycan "Putin kabusunu" öz üzərindən tamamilə ata bilib. O, Rusiya diktaturasının alçaq özünə sovrmaq (sərvətləri və sair) gücünü dəf edə bildi və Ermənistandan fərqli olaraq, öz sivilizasiya seçimini etdi". Bunu tanınmış rusiyalı jurnalist, sənədli filmlər rejissoru, Rusiya Dövlət Dumasının keçmiş deputatı Aleksandr Nevzorov deyib.

Nevzorov son çıxışında bildirib ki, Azərbaycan xüsusilə Putin Rusiyası ilə necə münasibətlər qurulmalı olduğuna dair çox uğurlu nümunədir: "Azərbaycan uzun müddət Putinlə "üşkük oyunu" oynayıb. Putin "üşkük oyunçusu" kimi Qarabağı gah bir, gah digər tərəfə təklif edir və bunu zirəklik və sədaqətə görə mükafat kimi təqdim edirdi, lakin vermirdi. Azərbaycan bu oyunu sındırdı və "üşkük oyunçusu"nun keçəlinə tüpürə bildi, həmçinin, artıq Ukrayna pulla, generatorlarla və digər bir çox şeylərlə açıq dəstəkləməyə başladı..."

Nevzorov deyib ki, onun Azərbaycan mövzusunda bu cür xüsusi diqqət yetirməsi təsadüfi deyil: "Azərbaycanın bu seçimi olduqca vacib məqamdır. Bu, o deməkdir ki, bütün sivil dünya Rusiyanın cazibə qüvvəsini yenə bilib... Ukraynalılar məndən azərbaycanlılara generatorlara və başqa yardıma görə böyük təşəkkür çatdırmağımı xahiş ediblər".

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

**Azərbaycan Respublikasının
dünya birliyinə integrasiyası,
region ölkələri və digər dövlətlərlə,
beynəlxalq təşkilatlarla
əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi**

nistana dəstəyi ilə bağlı fikirlərini "Hürriyyət"lə bölüşən Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri, Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə hesab edir ki, sözügedən mitinq Ruben Vardanyanın növbəti təxribatıdır. Onun sözlərinə görə, bu cür əməllər erməniləri daha da çətin vəziyyətə salacaq: "Onlar bu mitinqlə dünyanın diqqətini dəhlizə cəlb etmək istəyirlər. Amma unudurlar ki, bütün problemlərin həlli Azərbaycanla normal əlaqələrdən keçir. Onu da qeyd edirəm ki, Xankəndində farsca plakat qaldırılıb. Bu plakata qaldıranlar bir müddət əvvəl Qarabağa İran tərəfindən göndərilən SEPAH-ın hərbi təlimatçılarıdır. Buradan da aydın şəkildə görünür ki, İran bütün istiqamətlərdə Azərbaycana qarşı düşməncəsinə hibrid mü-

"Vardanyanın təxribatı daha çətin vəziyyətə salacaq"

Bugünlərdə, daha dəqiq desək, dekabrın 25-də erməni separatçıları rusiyalı milyarder Ruben Vardanyanın təşkilatçılığı ilə Xankəndində mitinq keçiriblər. Bununla bağlı verilən informasiya görə, sadə ermənilər mitinqə gəlməyə məcbur edilib, əks halda işdən qovulacaqları ilə hədələniliblər. Qeyd olunur, iştirakçıların hər birinə məsafədən asılı olaraq 30-40 dollar paylanılıb, Xankəndi ətrafından və Qarabağın rus sülhməramlılarının nəzarətində olan digər rayonlardan gələnlərə isə yanacaq paylanılıb, maşını olmayanların avtobuslarla gəlişi təmin edilib.

Onu da nəzərinizə çatdırmaq ki, dekabrın 23-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edən Fransa prezidenti Emmanuel Makron Laçın rayonundan keçərək Xankəndi şəhərinə gedən yoldakı vəziyyətə toxunub. Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi ərazilərimizdə faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarına və bunun nəticəsində ətraf mühitə vurulmuş ciddi zərərə etiraz edirlər. İlham Əliyev, həmçinin Ermənistanın Azərbaycana məxsus 8 kəndi hələ də işğal altında saxladığını da vurğulayıb.

Bu arada, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhərinə işgüzar səfər etdiyinə, 26-27 dekabr tarixlərində MDB-yə üzv ölkələrin qeyri-rəsmi görüşündə iştirak edəcəyinə dair məlumat da yayılıb. Əslində isə Paşinyan Kremldən yeni vədlər almağa, eyni zamanda bundan sonra atılacaq addımları dəqiqləşdirməyə gedir. Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskovun açıqlaması da

Məhəmməd Əsədullazadə: "Xankəndində farsca plakat qaldıranlar SEPAH-ın hərbi təlimatçılarıdır, buradan da aydın şəkildə görünür ki, İran bütün istiqamətlərdə Azərbaycana qarşı hibrid müharibə aparır"

deyilənləri təsdiqləyir. Belə ki, o, Sankt-Peterburqda MDB ölkələrinin qeyri-rəsmi sammiti çərçivəsində Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan liderlərinin üçtərəfli görüşü nəzərdə tutulmasa da, ikitərəfli görüşlərin olacağını bildirib. Peskov əlavə edib ki, MDB liderləri Sankt-Peterburq sammiti zamanı ikitərəfli formatda danışmaq imkanı əldə edəcəklər: "İkitərəfli təmaslar, təbii ki, olacaq. Sammitin böyük hissəsi qeyri-rəsmi şəraitdə keçiriləcək".

Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin isə qeyd edib ki, Laçın dəhlizi ətrafında vəziyyətin gərginləşməsi Ermə-

Elxan Şahinoğlu: "Ermənilər yataqlarda monitorinqə icazə vermək fikrində deyillər, ona görə də yol daima Azərbaycanın nəzarət altında olmalıdır"

nistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsi üzərində işi çətinləşdirir: "Təbii ki, hazırda Laçın dəhlizi ətrafında vəziyyətin gərginləşməsi kimi hadisələr danışmaların, o cümlədən sülh müqaviləsi ilə bağlı fonu çətinləşdirməyə bilməz. Rusiya tərəfi vəziyyəti yerində həll etmək üçün səylər göstərir. Biz Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşmasının bütün yolları üzrə birgə işlərin tezliklə bərpasına ümid edirik". Qaluzinin fikrincə, indiki halda sənədin razılaşdırılması vaxtı o qədər də vacib deyil: "Əsas odur ki, Bakı və İrəvan regionunda sabit və ədalətli sülhə təminat verəcək qarşılıqlı məqbul həllə nail ola bilsinlər. Moskva

Turan Rzayev: "Rəsmi Bakı həm Ermənistanla, həm də separatçılara, həm də üçüncü tərəf sayılacaq qüvvələrə layiqli cavab verməli, Şuşa-Laçın yolundakı aksiyaların miqyasını artırmalıdır"

Rusiya, Ermənistan və Azərbaycan liderlərinin oktyabrın 31-də Soçi sammitinin yekunlarına dair üçtərəfli bəyanatına uyğun olaraq danışıqlar prosesinə kömək etməyə hazırdır".

"İrəvanla sülh danışıqlarında səkkiz kəndin boşaldılması da əsas şərtlərdən biri olacaq"

Beləliklə, separatçıların Xankəndində keçirdikləri mitinq, Fransa prezidentinin İlham Əliyevə zəngi, həmçinin İranın Ermə-

Asif Nərimanlı: "Bakıya "müharibə elan" edən Vardanyan özəl hərbi şirkətlərin separatçıların "müdafiəsi"nə cəlb edilməsinə pul xərcləyə bilər"

haribə aparır".

Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədrinin fikrincə, məhz bu səbəbdən də rəsmi Bakı Güney Azərbaycan məsələsini daim gündəmdə saxlamalı, güneyli fəallara ciddi dəstək verilməlidir: "Bunun məqsədlə də Cənubi Azərbaycandan olan fəalların xaricdə diasporamızla birləşmələri üçün işlər həyata keçirilməlidir. Çünki İranın teokratik və terror hökuməti Azərbaycanın təhlükəsizliyi üçün təhdiddir. Ona görə də Azərbaycan SEPAH-ı rəsmən terror təşkilatı kimi tanımalıdır. İran Qarabağda Azərbaycan əleyhinə iş aparan terrorçu qruplara dəstək verir. Bu sə-

bəbdən də Azərbaycan və Türkiyə İranın Avropaya nəfəsliliyini kəsməlidir. Gürcüstanı da bu prosesə qoşaraq İranı iqtisadi blokadağa almaq lazımdır. İran müsəlman qoşunları və uzaq olmayan müsəlman ölkələrinə qarşı düşmən siyasət aparır". Bu gün İranın yalnız Ermənistanla normal münasibətlərinin olduğunu vurğulayan politoloq bildirib ki, Zəngəzur dəhlizini açıb İranı bundan da məhrum etməliyik: "Düşünürəm ki, İsrail və ABŞ növbəti aylarda İrana qarşı hərbi əməliyyatlara başlayarsa, Yaxın Şərqdə və regionumuzda sülhün, təhlükəsizliyin təməli qoyulacaq".

Emmanuel Makronun İlham Əliyevə zənginə də toxunan Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini-nin qənaətinə, İrəvanla sülh danışıqlarında səkkiz kəndin boşaldılması da əsas şərtlərdən biri

din azad olunması üçün hərbi əməliyyatlar keçirə bilər".

"Lavrov Vardanyanla bağlı "o bizdən deyil" desə də, Kremlin nəzarətindəki media ona informasiya dəstəyini artırır"

Ruben Vardanyanın Qarabağa gəldiyi 4 ay ərzində separatçıların lideri halına gəldiyini və Araik Arutunyanı arxa plana keçirdiyini deyən "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu isə qeyd edib ki, müxtəlif istiqamətlərdən təzyiqlər rəsmi Bakının qərarlarına təsir etmir: "Ruben Vardanyan şəxsi reklamına xüsusi diqqət ayırıb. Gəldiyi 4 ayda müxtəlif ölkələrin nəşrlərinə müsahibələr

Beləcə, Laçın yolunda aksiyanın davamlılığı və nəzarətin müəyyən qədər artırılması ola bilər".

"“Vaqner” tipli özəl hərbi şirkətlərin bölgəyə "sülhməramlı" formasında, yaxud "mülki geyim"də hərbcilər göndərə biləcəyi ehtimalı nəzərə alınmalı, Laçın yolunda daşınan yüklərlə yanaşı, keçən şəxslərə də diqqət yetirilməlidir"

Siyasi şərhçi Asif Nərimanlı isə bildirib ki, Laçın yolunda aksiyanın başlanmasından sonra Bakını bombalamaq çağırışı edən rus ekspertləri artıq "Vaqner" müzdlularının Qarabağa göndərilməsi təklifini gündəmə gətirirlər: "Belə ki, milli təhlükəsizliyin ictimai təbiiq problemlərinin təbiiq mərkəzinin rəhbəri, istifadə olan polkovnik Aleksandr Jilin Qarabağdakı separatçı-terrorçulara başçılıq etmək istəyən Ruben Vardanyana, eləcə də erməni diasporuna iki tövsiyə verib. Birincisi, SEPAH-dan dəstək almaq; "Vardanyanın təmsilində "arsax" rəhbərliyi Tehrandan hərbi kontingentin gəlməsini istəyə, SEPAH-ın real hərbi dəstəyini əldə edə bilər". İkincisi, "Vaqner"-in Qarabağa gətirilməsidir: "Zəngin erməni diasporu bir neçə özəl hərbi şirkətə müraciət edə, "arsax ordusu"na dəstəyi təmin edə bilər, bunun "Vaqner" olması da mümkündür". İstisna deyil ki, ehtiyatda olan polkovnik bununla Rusiya özəl hərbi şirkətlərinin ictimai lobbiçiliyini də aparır və zəngin ermənilər özəl şirkətləri separatçıların "müdafiəsi"ne cəlb etmək təklifini dəyərləndirə, Xankəndidəki mitinqdə Bakıya "müharibə elan" edən milyarder Vardanyanın özü də bu işə pul xərcləyə bilər". Bu səbəbdən də siyasətçi şərhçi qeyd edib ki, "Vaqner" tipli özəl hərbi şirkətlərin bölgəyə "sülhməramlı" formasında, yaxud "mülki geyim"də hərbcilər göndərə biləcəyi ehtimalı da nəzərə alınmalı, Laçın yolunda daşınan yüklərlə yanaşı, keçən şəxslərə də diqqət yetirilməlidir.

Vazeh BƏHRAMOĞLU

ibatları erməniləri əta salacaq"

Emmanuel Makronun İlham Əliyevə zənginə də toxunan Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini-nin qənaətinə, İrəvanla sülh danışıqlarında səkkiz kəndin boşaldılması da əsas şərtlərdən biri olacaq: "Bildiyiniz kimi, Fransa prezidenti dövlət başçısı İlham Əliyevə zəng edərək, Laçın dəhlizinin açılması və sülh danışıqlarında vasitəçilik etmək üçün hazır olduğunu qeyd edib...

olacaq: "Bildiyiniz kimi, Fransa prezidenti dövlət başçısı İlham Əliyevə zəng edərək, Laçın dəhlizinin açılması və sülh danışıqlarında vasitəçilik etmək üçün hazır olduğunu qeyd edib. Lakin Fransanın vasitəçilik missiyasında konstruktiv mövqe tutması gözlənilir. Çünki Makron da Paşinyan kimi dəyişkən siyasətçidir. Onu da vurğulamaq lazımdır ki, İlham Əliyev Makronun nəzərinə Ermənistanın Azərbaycanın 8 kəndini işğalda saxladığını da çatdırıb. Təbii ki, bu, sıradan bir mesaj deyil. Bununla Azərbaycan Ermənistanla sülh danışıqları üçün bu kəndlərin də boşaldılmasını şərt kimi irəli sürüb. Azərbaycan müharibədən sonra bu məsələnin üzərindən sükutla keçirdi. Lakin Ermənistanın Azərbaycanın üçüncü sülh təkliflərinə cavab göndərməsi və yeni şərtlər irəli sürməsi prosesin kulminasiyası deməkdir. Buradan da görünür ki, Ermənistan hakimiyyəti sülh müqaviləsinin bağlanmasında maraqlı deyil. Ona görə də Azərbaycan rəsmən səkkiz kəndin boşaldılmasını danışıqlar predmetinə salmalı və yalnız bu halda danışıqlara qatılacağını rəsmən elan etməlidir. Əks təqdirdə isə 8 kən-

verib, onun tez-tez Rusiyanın televiziya kanallarında müsahibələri yayımlanır. Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov "o bizdən deyil" desə də, Kremlin nəzarətindəki media Vardanyana informasiya dəstəyini artırır. Vardanyan Xankəndidəki mitinqin piarını da təşkil edib, elə indicə "Evronyus" kanalında geniş reportaj yayınlandı, proqramda ermənilərin mövqeyi işıqlandırılıb. Əlbəttə, biz haqlıyıq və doğru bildiyimiz yolla gedirik, müxtəlif istiqamətlərdən təzyiqlər qərarımıza təsir etmir. Ancaq qızıışan informasiya müharibəsində geri qala bilmərik, bu hərbi qarşıdurma ilə yanaşı, həm də bir beyin yarışmasıdır. Odur ki, əks-həmlələr barədə düşünməli, Vardanyan amilin zəifləməsinə çalışmalıyıq".

Politoloq onu da bildirib ki, Ermənistan hakimiyyəti, Qarabağ separatçıları və erməni lobbiisi Ermənistanla Qarabağı birləşdirən yolda azərbaycanlıların etirazını dayandırmaq üçün bütün alətlərdən istifadə edirlər: "Nəticə yoxdur, etiraz davam edir. Rusiya hərbi kontingentindən kiməsə Qarabağ ermənilərinə deyib ki, bəs 26 dekabrda guya yol açıla-

caq. Niyə məhz 26 dekabrda? Görünür, Müstəqil Dövlətlər Birliyinə üzv ölkələrinin liderlərinin 26 dekabrda Sankt-Peterburqda qeyri-rəsmi toplantısında hansısa "razılaşmaya" ümid edirlər. Ancaq həmin toplantıda Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla ikitərəfli görüşü nəzərdə tutulmayıb. Rusiya prezidenti Vladimir Putinin vasitəçiliyi ilə görüş baş tutsa belə, bunun yoldakı etiraz təsir edəcəyini söyləmək mümkün deyil. Çünki ermənilər etirazı dayandıracaq şərti - ya-taqlarda monitorinq icazə vermək fikrində deyillər". "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri hesab edir ki, beynəlxalq aləmə yolun bağlanmadığını, nəzarət altına alındığını təlqin etmək lazımdır: "Ermənilər xəstələrini keçirirlər, humanitar yüklərə maneə yoxdur, üstəgəl erməni mənbələrinin məlumatına görə, Qırmızı Xaç Komitəsi 4 xarici ölkə vətəndaşının Ermənistanla keçidini təmin edib. Aydın ki, həmin xarici vətəndaşlar Azərbaycan qanunlarını pozaraq ərazimizə keçiblər, kimlikləri və hansı ölkəyə məxsus olduqları barədə məlumat yoxdur. Belə halların qarşısını almaq üçün yol daima nəzarət altında olmalıdır".

"Vardanyan faktiki olaraq separatçı-terrorçu rejimin danışıqlar prosesində "tərəf" olaraq qəbul etdirilməsinə çalışır"

Ruben Vardanyanın məhz

Özünü azad hiss etmək dəlilə imiş...

Bəhlul Mədəniyyət Evinə işə düzəlmişdi. Tez-tez gedib-gəlirdi. Ayda bir dəfə də rayon mədəniyyət işçilərinin tədbir zalında iclasları keçirilirdi. İclas deyəndə, çox da böyük şeylərin baş verməsini düşünməyin. Sadəcə həmin gün əmək haqqı verilir və müdir bütün işçiləri bir araya yığır ki, "donuzdan bir tük də qənimətdir" misali, beş-üç manat maaşlarından tutsun.

Hə, bir də hər dəfə bu iclasda kimin YAP-a üzv olub-olmadığının sorgu-sualı aparılırdı.

İşlədiyi müddətcə üzlükdən imtina edən Bəhlul başda duranların məzəmmətlə baxmasını başa düşsə də, yerdə qalan işçilərin özlərinin də partiyaə könlüsüz keçdikləri halda, ona divanə kimi baxmaqlarını heç cür anlama bilmirdi. Onsuz da az olan əmək haqlarının, bir qismini də müdiriyyətin almasına, Bəhlulun partiyaə üzv olub-olmamasının bu işçilərə nə istisoyuğu görəsən?! Bununla onların maaşlarının artamayacağı aydın idi.

Əsas gəlir yeri bura olmadığından, işdən çıxarılması təhlükəsindən də qorxmadığına görə, neçə ilini bu cür yola verməsinə səbəb sərbəst olmaq istəyi idi. Qeyri bir səbəbi yox idi. Hər dəfə iclasda gedən söz-söhbət bu yolda onu bir az da tərsləşdirirdi.

Gün gəldi, Bəhlul digər qazanc yeri kəsildi, onun evinə apardığı pul yalnızca Mədəniyyət Evindən gələn gəlir oldu. Növbəti iclasların birində işdən çıxarılmaq qorxusundan, nəhayət ki, o da YAP-a üzv seçildi. Kənardan baxdıqda özündə fəvqəladə bir dəyişikliyi sezməyə də, iş yerində ona qarşı böyük dəyişiklik hiss olundu. Sanki hamının baxışı dəyişdi, onu özlərinə doğma bildilər. "Divanə" deyil, "Bəhlul Danəndə" deyər çağırmağa başladılar. Amma o, bir daha özünü əvvəlki kimi azad hiss edə bilmədi.

Sən demə, gərək cəmiyyətin səndən razı qalmasından ötrü nəyəse möhtac olub, özgürlüyündən əl çəkəsən. Sən demə, özünü azad hiss etmək dəlilə imiş.

ŞAMİL

Şərur sakini icra başçısından şikayətçidir

"Oğlumun 1 illik fəaliyyəti dövründə biz ancaq borc ödədik"

Naxçıvan şəhəri, Şərur rayon sakini Tağıyev Şakir Knyaz oğlu tərəfindən "Hurriyyet" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçinin sözlərinə əsasən, oğlu Turan Tağıyev Püsyən kəndində icra nümayəndəsi işləyib və həmin vaxt "başına açılmayan oyun" qalmayıb:

"Mən, Tağıyev Şakir Knyaz oğlu, şikayətçim oğlum və özüm haqqındadır. Oğlum Turan 2020-2021-ci illərdə Püsyən kəndinin icra nümayəndəsi işlədiyi vaxtlarda başımıza açılmayan oyun qalmamışdır. Oğlum bu vəzifəyə təyin olunduğu gündən onun yanında olmağa başladım. Bilirdim ki, ordakıların əksəriyyəti oğurluq və saxtakarlıqla məşğuldurlar.

İcra başçısı və müavini İmran və Sahib adlı şəxslər tərəfindən təzyiqlərə məruz qalırdı. İcra nümayəndələrinin müdiri Sahib müəllim, icra başçısı Kamal Cəfərov və müavini İmran müəllim iməcliklərdə oğlumdan ekskavator, traktor, kepçe, yer qazan və s. texnikalar istəyirdilər. Axi, bu texniki avadanlıqlar oğlumdan əvvəl də olmayıb. Belə olduğu halda necə tələb edə bilirdilər?

Oğlum Turan Tağıyev bu avadanlıqların olmadığını deyəndə təhqir olunurdu. Ağır sözləri eşitməsin deyər, öz cibinin vəsaitini xərcləyirdi.

İməcliklərdə oğlumdan 100-200 ədəd ağac tingəsi tələb edirdilər. İcra başçısı və müavini "get hardan tapırsan tap, canın çıx-sın getir" deyirdilər.

Oğlumun 1 illik iş fəaliyyəti dövründə biz ancaq borc ödədik, oğlumun ailəsinə də məcbur qalıb mən baxmışam. Bir il müddətində oğlumun əmək haqqını görmədik. Kənddə yığılan vergi, sığorta pulları kəndlilərin fərdi hesablarına keçmir, yayda vaxtında əkinlərə su

verilmir. İnsanlar icra başçısına şikayət edəndə, o da oğlumun sıxışdırırdı. Bir müddət keçdikdən sonra oğlum artıq aldığı əmək haqqının ona çatmadığını və bacarmayacağını bildirdi. Bir müddət keçmədən icra başçısı və müavini tərəfindən oğluma "bizə sən kimi işçi lazım deyil, ərizəni yaz çıx, çıxmasan biz səni maddə ilə ittiham edəcəyik" deyildi. Əlbəttə, oğlum qorxuya düşmüşdü, maddə, şər-böhtan atılmasın deyər ərizə yazmağa razı idi. Oğlumun idarə edə bilmərsən deyər bir maddə ilə işdən azad etdilər.

Oğlum Turan evlidir, 2 uşağı var. DTX nümayəndələrinə də ərizə ilə müraciətlər etmişəm, hələ bir xəbər yoxdur.

Hətta bu icra başçısı mənim mağaza işlət-

məyimə də imkan vermədi. Mağaza müdiri və satıcı kimi işləyirdim. Mənə yenidən sərəncam almalı olduğumu dedilər. Sərəncamı almağa gedəndə məndən 4000 dollar pul istədilər. Gücüm çatmadı.

Şərur rayonun icra başçısı və polis rəisi Mamed adlı şəxsin vasitəsilə mənə məxsus olan, özəlləşdirdiyim mağaza binasını dağıtdılar. Hara müraciət etdirmə, nəticə olmadı.

Sizin sayt vasitəsilə rəsmi qurumlara müraciət edirəm, xahiş edirəm, mənim şikayətim də araşdırılsın".

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

"Ali təhsil alan oğlumu hərbi xidmətə aparmamaq üçün məndən rüşvət istəyirlər"

Mübariz İbrahimov: "Pərviz Feyzullayev oğlumla birgə oxuyan tələbədən 500 manat aldıqdan sonra onu hərbi xidmətə aparmayıb"

Göyçay rayonu, Müskürlü kənd sakini İbrahimov Mübariz Knyaz oğlu tərəfindən "Hurriyyet" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Mübariz İbrahimovun şikayət məktubunu olduğu kimi oxuculara təqdim edirik:

"Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Göyçay Rayon Şöbəsinin rəisi Pərviz Feyzullayev ali təhsil alan tələbə oğlumu hərbi xidmətə aparmamaq üçün məndən rüşvət istəyir. Hətta oğlum 04 yanvar 2023-cü il tarixdə hərbi xidmətə aparmaq üçün evə bildiriş də göndərmiş.

Belə ki, 21.09.2003-cü il tarixdə anadan olmuş oğlum Murad İbrahimov Anadolu Universitetinin 2-ci kursunda əyani oxuyur. Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Göyçay Rayon Şöbəsi tərəfindən 04.01.2023-cü il tarixdə hərbi xidmətə aparılması üçün oğluma bildiriş göndərilmiş.

Oğlumun əyani şöbədə ali

təhsil almasına dair arayışı Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Göyçay Rayon Şöbəsinə təqdim etsək də, əhəmiyyət verməyib. Bu, açıq-aşkar qanunsuzluqdur ki, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Göyçay Rayon Şöbəsinin rəisi Pərviz Feyzullayev bizim ailəyə qarşı edir. Hansı ki, oğlumla birgə Universitetdə oxuyan göyçaylı tələbə var ki, Pərviz Feyzullayevə 500 manat verdikdən sonra onu hərbi xidmətə aparmayıblar, təhsilini

başla vurduqdan sonra hərbi xidmətə aparacaqlar. Mənim isə P.Feyzullayevə verməyə pulum olmadığı üçün qanunsuzluqla üz-ləşmişəm. Mənim oğlum qanuni qaydada təhsilini başa vurduqdan sonra hərbi xidmətə aparılmalıdır.

Pərviz Feyzullayev bir neçə aydır ki, bu vəzifəyə təyin olunub. Bundan əvvəl o, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Şamaxı Rayon Şöbəsinin rəisi vəzifəsində olmuşdur. Şamaxıdan olan tanışların verdiyi

məlumatla görə, o, aldığı pulun müqabilində, həkim komissiyası ilə əlbir olub sağlam insanları "hərbiyə yararsız" etdirib. Hansı ki, müasir tibbi aparatlar vasitəsilə həmin şəxslər müayinə edilərsə, onlarda həmin xəstəliklərin mövcud olmadığı sübut oluna-caq. Belə şəxslərin tamahına görə Azərbaycan dövlətinə, ordusuna ciddi ziyanlar dəyir.

Mən oğlumun hərbi xidmətə aparılmasına etiraz etmərəm, ancaq o, qanunla aldığı ali təhsilini başa vurmaldır. Sizdən xahiş edirəm ki, şikayətimə lazımı orqanlara çatdırasınız. Dövlət rəsmilərindən xahiş edirəm ki, əyani qaydada ali təhsil alan tələbə övladımın qanunsuz hərbi xidmətə aparılmasının qarşısı alınsın, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Göyçay Rayon Şöbəsinin rəisi Pərviz Feyzullayev barəsində qanuni tədbirlər görülsün.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Demokratiyanı bizdə bir cür, ermənilərdə ayrı cür anlayanlar var. Bizdə az da olsa, elələri var, demokratlığın nəliyini anlamaya-anlamaya özünü demokrat kimi tanıtmışa, bundan yararlanmağa səy göstərir. Bu başibəlalılar milli mənafeə nəzərə almağı demokratik olmaq kimi anlayırlar.

“Demokrat” adlandırılmaq üçün “tarixdə yüz il müharibə aparıb, sonda dost olan” millətlərin olduğunu misal gətirənlər, ermənilərlə dostluğa səsləyən möizəçilər də tapılır. Onlar bilmirlər, Vətən namusu heç bir demokratiya və ya hansısa başqa “kratiyalar”la ölçülməz. Onu da bilmirlər, azğın erməni “başbilənləri” baxça yaşlı uşaqlardan tutmuş ali məktəb tələbələrinə, fəhlədən tutmuş yüysək görən yiyələrinədək hamıya, bütün erməni uşaqlarına, erməni böyükələrinə türkləri, müsəlmanları ən qatı düşmən qismində təbliğ etmişlər və etməkdədirlər. Bağça yaşlı uşaqlardan soruşurlar, əlinə türk keçsə nə edərsən? Onlar deyirlər: “gözlərini çıxardaram, qu-laqlarını, əllərini, ayaqlarını kəsərim, qarnını yırtaram...”. Bu fikirlərin ermənilərin bey-nindən çıxması üçün uzun illər gerek olar.

(Əvvəli ötən sayımızda)

O zaman adlandırıldığı “Bakı-da Şəhər İcraiyyə Komitəsi” sədrinin mənzil və tikinti işləri müavini, şəhər bölgələrində mənzilbölüşdürmə idarələrinin rəisi vəzifəsinə qanunvericiliklə ermənilərdən təyin edilirdilər. Onlar yerli millətdən olanların növbəyə durub mənzil almalarına əngəllər törətmək üçün özəl proqramlar həyata keçirirdilər. Yerli millətdən olanlar ailə üzvlərinin sayına görə çoxotaqlı mənzil növbəsinə dayanırdılar. Ancaq şəhərdə azotaqlı mənzillər tikilirdi. Azotaqlı (azsahəli) mənzillər tikilməsi mənzil almaq növbəsinə dayanan çoxüylü türk ailələrinin mənzil almasını mümkünləşdirirdi (adambaşına 9 kvadratmetrdən az sahəsi olan mənzil verilməsi qanunsuzluq sayılırdı). Şəhərdən çox aralıda mənzil tikintisi də yerli əhalinin mənzil almamasını qanunlaşdırmağa xidmət edirdi. Çünki bu, hər zaman şəhərdə yaşamış, kök salmış, işləmiş insanların iş yerlərini itirməsi, uşaqlarının öz doğma məktəblərindən ayrılması demək olardı. Bu, yolverilməz idi. Burada başqa bir məqsəd də yerli millətdən olanların şəhərdən çıxarılması, şəhərin ələ keçirilməsi, işğal edilməsi idi. Bütün bunlar eyni zamanda rüşvətə yol açırdı, yerli əhalinin var-yoxdan çıxmasına səbəb olurdu. Türk, müsəlman ailələri 10 illərcə gülcəyi olmayan mənzil növbəsinə dayanmalı olurdular. Mənzil almağa isə çoxunun ömürü çatmırdı. Mən özüm belə adamlar tanıyırdım. Bu, amansız rus-sovet imperiyasının şovinist niyyətlərinə xidmət edən, türkcə, müsəlmana qatı düşmən kəsilməyən ermənilərin “qardaşlığı”nın sonuclarındandır. İnsana onu evsiz-eşiksiz qoymaqdan, onun yerini-yurdunu əlindən almaqdan daha

Erməni ilə dost, qardaş olmaq, olmamaq?

Zaman gələcək, erməni özü “ermənilik”dən bezəcək

böyük qənimlik varmı?

Erməni xisləti: o, özünü zəif göstərərək yaltaqlanar, qulluq göstərər, sonra inamdan, etibardan yararlanar, yeri gəldikcə onu satar, zəif salar, arxadan vurur, ölümünə bais olar; onun mülkünü, torpağını, var-dövlətini, sərvətini ələ keçirtməyə çalışır. Ona görə də, erməni ilə dost, qardaş olmaq istəyənlər öz gələcək talelərinin necə olacağını hər şeyi öncədən ölçüb-biçməli, göz önünə gətirməlidirlər.

Zalım rus-sovet imperiyası dönəmində yerli millətdən olan yetə-nəkli türk idmançılar rus şovinistlərinin yetki yiyəsi elədikləri ermənilərin qərarı ilə uluslararası yarışlara, bilim adamları uluslararası toplantılara buraxılmazdılar. Bu uc-batdan da onlar yüksək adlara, yüksək mükafatlara yetməzdilər. Belə tədbirlərə yerli millətdən yalnız bacarıqsızlar, fərsizlər, təcürbəsizlər, ruslardan, ermənilərdən... özəl təcrübə keçmiş ən bacarıqlıları, ən təcürbəlləri göndərilirdi. Odur, birincilər əliboş geri qayıdırdılar, ikincilər mükafatlarla, fəxri adlarla. Birincilər qabiliyyətsizlər kimi, o birilər qabiliyyətli kimi təbliğ olunurdular. Bu hal təbii olaraq özümüzdə özümüze, başqalarımızda da bizlərə qarşı inamsızlıq, ümidsizlik, güvənsizlik yaradırdı.

Heydər Əliyev Azərbaycana başçı təyin edildiyi illərdə o, yerli millətdən idmançılar yetişdirmək üçün özəl göstəriş verdi, yerli millətdən olan idmançıların uluslararası yarışlara qatılmasını diqqətdə saxladı. Bu illərdən başlayaraq yerli millətdən neçə-neçə Uluslararası Ustalar, Grossmeysterlər yetişib ortaya çıxdı. Bu iş az zaman kəsiyində baş verdi. İndi görür, bütün rus-sovet imperiyası

dönəmində idmançılarımıza əngəl törədilməsəydi, Azərbaycan idmanını dünya miqyasında hansı yerlərə çatdırdı!..

Zalım rus-sovet imperiyası məkanında yaşayan xalqları geridə qalmış xalq sayaraq irəli buraxmırdılar. Heydər Əliyev dönəmindən başlayaraq az müddətdə ölkəmizin bütün göstəricilər üzrə rus-sovet məkanında birinci yere çıxması, rus xalqı da burada olmaqla, xalqımızın heç bir xalqdan yetə-nəksiz olmadığını, əksinə, bir çox cəhətdən üstün olduğunu göstərdi.

Heydər Əliyevin imperiya rəhbərliyində yer alması bir düşmən olaraq erməniləri dinc buraxmadı. Bu xain xislətli millətçilər bunu götürmədilər, onu imperiya rəhbərliyindən uzaqlaşdırmaq üçün hər şeyə əl atdılar. Əliyevin öz soydaşları adından milyonlarla şikayət məktubları yazıb imperiya rəhbərliyinə yolladılar. Məktubları doğma xalqı adından yazmaqda onların məqsədləri bir yandan Heydər Əliyevin öz xalqı arasında etibarın, güvəncin itməsinə, düşmənçilik toxumu səpilməsinə, başqa yandan da imperiya rəhbərliyindən uzaqlaşdırılmasına nail olmaq idi. Buradakılar “qardaşlıq dönəmi”ndə ermənilərin “biz qardaşları”na vurduğu zərbələrin mindəbirdir. Ermənilərin vurduqları ziyanların hamısını yazmaq üçün arxivlərə də baş vurmaq, ən azı, yazılı faktları toplayıb onlarca kitablar bağlamaq lazım gələr. Onda “qardaş ermənilər”in özəlliklə götürdükdə, təkcə bizə yox, bütün türk, müsəlman xalqlarına, genəllikcə insanlığa necə qənim kəsildiyi, onlara qarşı törətdikləri cinayətlər fonunda daha aydın görünər.

Azərbaycanda işlər şovinist imperiya xislətinə uyğun olaraq ele

qurulmuşdu, para gətirən məişət sənətçiliyi, ilk öncə, sanitariya-texniki sahələr, elektrik, çilingər, rəngsaz, bənnalıq, komunal sahələr, bir sözlə, pulqazanma işləri qan düşmənimizin əlində olardı. İş elə qurulmuşdu, rəhbər də özləri idi, fəhlə də. Doğrusu, yerli əhalidən kimləri isə işə götürürdülər, ancaq onlara işləmək üçün iş vermişdilər, işləmədikləri halda hər ay “əməkhaqqı” verirdilər. Odur, yerli əhalidən o sahələrə bilən sənətkarlar yetişmədi. Evdə, bağda, həyət-bacada... kimin sadalanan sənətiyə ehtiyacı olurdusa, yalnız erməni sənətkarlarını tapırdı. Hər yerdə bütün bu işləri onlar görürdülər. Bunun gəliri milyon o zaman ki rus rublları ilə (rus rublu dollardan dəyərlidir) ölçülürdü. Bu pulların gizli erməni təşkilatlarına köçürüldüyünü hamı bilirdi. Deyilən 1988-ci ildə başlayan Ermənistan-Azərbaycan savaşının əvvəlində öz təsdiqini tapdı. Demə, ermənilər “Krunk”, “Asala” adlı gizli erməni terrorçu təşkilatlarının üzvəsi imişlər. Gəlirləri ermənilər hamısı müntəzəm olaraq bu təşkilatlara böyük məbləğdə pul köçürürmüşlər. Çoxları Ermənistan-Azərbaycan savaşının illərində öz gözlərinə inanmaq zorunda qaldılar. Azğın ermənilərin öz pulumuzla yaraq-yasaq alıb özümüze qarşı terror törətdikləri hamının gözləri önündə baş verdi. Bizdə bir məsəl var, deyərler, kəndi çörəyi tapdayanlar alçaq, vəfasız olar. Ermənilər də yedikləri çörəyi tapdayırlar...

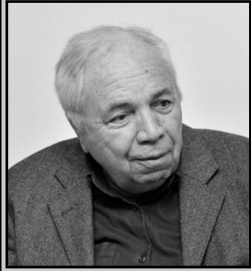
Bolşevizm dönəmində ermənilərin törətdikləri cinayətlər mətbuatda çıxarılmırdı. Odur, imperiya məkanının bir ölkəsində baş verənlərdən başqa ölkələrində sorğu tutmaq mümkün idi. Azərbaycan Qazaxıstanda, Özbəkistanda, Tatarıstanda, Tacikistanda, Dağıs-

tanda..., bu ölkələr də Azərbaycanda baş verənlərdən sorğu tuta bilmirdilər. Bağmsızlıq dönəmində bu türk, müsəlman respublikalarının aydınları yüz minlərlə soydaşlarının başına azğın canilərin gətirdikləri faciələri mətbuatda, sosial şəbəkələrdə yazırlar, televiziya kanallarında bildirirlər. Onlar rus şovinistlərinin planlarını yerinə yetirməkdə usta olan azğınların Azərbaycan türklərinin, müsəlmanlarının başına gətirdikləri faciələrin qazaxların, özbəklərin... başına gətirdikləri ilə eyni olduğunu faktlarla üzə çıxarıblar.

Ötən yüzilin 1918-ci ilində bolşeviklərin təhriki və güclü yardımı ilə erməni azğınları ölkəmizin şəhər və kəndlərində dinc insanlara qarşı ağılsız qırğınlar törətmişlər. Qubada bu qırğınlar zamanı ödürülən 400 şəxsin kütləvi məzarlığı 2007-ci ildə stadion tikintisi zamanı ortaya çıxmışdır. Ermənilərin 1992-ci ilin fevral ayında 66-cı rus motoatıcılarının yardımı ilə Xocalı şəhərində törətdikləri faciə insanlığın faciəsi adlandırılmışdır. Ermənilər türklərə qarşı törətdiklərini saxta “erməni soyqırımı”nın intiqamı kimi anlatmağa çalışırlar. Əslində “erməni soyqırımı” heç zaman olmayıb. 1953-cü ildə Rostovda erməni Aleksandr Sarkisovun ailəsində doğulmuş və 1961-ci ildə Bakıya köçmüş, ilk səhnə fəaliyyətinə Rəşid Behbudovun məhni teatrında başlayan Rusiya müğənnisi İrina Allegrova indiyə kimi ermənilərin gizlətməyə çalışdığı faktı açıqlayıb. Miq.az-ın anspres-ə istinadən bildirdiyinə görə, Allegrova aprelin 24-də uydurma “erməni soyqırımı”nın yüzilliyi ilə bağlı yazıb: “1915-ci ilin aprel ayında Osmanlı imperiyasının Van şəhərində baş vermiş və ermənilərin “soyqırım” kimi qələmə verdiyi hadisələr rusların xeyrinə üsyan kimi başlayıb. O vaxt Rusiya ordusu Türkiyənin içərilərinə doğru irəliləyirdi və bunu gören erməni milliyətçiləri Vana toplaşaraq rusları gözleməyə başladılar. Aprelin 19-da üsyan edən ermənilər şəhərdəki türklərə hücum etdilər. Daha sonra Rusiya ordusu şəhəri mühasirəyə aldı. Müxtəlif yerlərdən gəlmiş 40 minə yaxın erməni könüllüsü rusların tərəfindən vuruşurdu. Hadisələr zamanı 15 minə yaxın türk dünyasını dəyişdi. Mayın 16-da mühasirəni dağıdan Osmanlı hakimiyyəti təhlükəsizlik məqsədi ilə zonadakı erməniləri Aralıq dənizi sahillərinə köçürmək barədə qərar verib. Köç zamanı yolda müəyyən sayda erməni həlak olub ki, ermənilər bunu soyqırım kimi təqdim etmək istəyir, Van xəyanəti barədə faktları isə gizlətməyə çalışırlar”. Bunlar ermənilərin arasında həqiqəti anlayanların da olduğunu göstərir...

Bu yazı erməni ilə “dostluq”, “qardaşlıq” sonucunun lap kiçik bir bölümüdür. İndikiləri yazmaqda, indiki çəşdirilmiş azğın ermənilərə etibar etməyin sonu öncədən bilinən böyük risk olduğunu göstərmək istədim. İndi deyir görək, canına “erməni soyqırımı”, Türkiyəyə, Gürcüstana, Azərbaycana, Rusiyaya... qarşı torpaq iddiaları, məkirli niyyətləri hopdurulmuş bu xalqa bel bağlamaq, onunla dost, qardaş olmaq olarmı?

Bəhmən Yunus SULTANLI
14.07.2015

Allahverdi Eminov

Çörçili sağaldan “kiçik uşaq”...

Qışqırana hay ver: O, ya sevincdən, ya da çətinə düşdüyündən haray qoparır, demək köməyə ehtiyaclıdır. Bu mənzərə yoldan keçən bir adama iki cür təsir edir: laqeydcəsinə yoluna davamlı olar, ya da reaksiya verər. Hər iki situasiya o şəxsin təbiətindən irəli gəlir, uşaqlıqdan aldığı tərbiyədən asılıdır. Dahi psixoloq Z.Freyd uşaqların necə tərbiyə olması ilə daima maraqlanmışdır, eləcə də həmvətəni Jan Piaje. Onlar məsələyə nikbin baxmışlar, gələcəklərinə inanmışlar. Z.Freyd yazmışdır ki, uşaqların tarixi, yəni şəxsin ruhunun inkişaf tarixidir.

İnsan təbiəti mürəkkəbdir yaşından asılı olmadan, gözlemədiyi sonluqlar da yox deyil, uşaqlığında bunu valideyni gözlemirdi, yaxud ümitsizdi, amma hər şey yerini aldı. Yazıçı İbsen obrazlı şəkildə demişdir: “İnsan təbiəti soğana bənzər, orada hər təbəqəni açarsan yeni bir təbəqə üzə çıxır, amma sən axıra çıxıb bilmirsən”.

Mən qısa pedaqoji ekskursiyamda bir məsələni vurğulamaq istərdim: Valideyn arzuları sırasında “böyük adam” olmaq hissi həmişə olmuşdur, övladına bu gözlə baxmışdır. Övlad isə böyüdükcə xoşu gələn, ürayinə yatan sənətin, peşənin ardınca yüklənir və ona doğru gedir. Nəticədə? Tələsməyə!

Danışacağım fakt isə tarixdir, olmuş hadisədir, bir məşhur dövlət xadiminin həyatı ilə bağlıdır. Hadisə Şotlandiyada baş vermişdir. Bu məkanda zəhmətsevər bir əkinçi adətini naminə tarlada işləyirmiş. Səhərlər enerjili əhvalda çalışmış. Ailə başçısı olan bu adam diqqətli və həssas imiş. Fleminq adlı bu şəxs işinin qızgın çağında çiğirtmə eşidir, sədəki həyəcan, titrəyiş diqqətindən yayınmır və əlindəki işini yarımçıq qoyub səslənən tərəfə üz tutur. Nə görə yaxşıdır: bir uşaq bataqlığa batmış, çapalayır ki çıxsın, hey çıxır, kimsəni köməyinə haraylayır. Fleminq, əkinçi özünü uşağa yetirir, bunu görəndə o uşaq əlini naməlum adama uzadır. Öz növbəsində o şəxs uşağı qucağına alır və bataqlıqdan çıxarır. Uşaq bir tərəfdən qorxu, bir tərəfdən həyəcan bədənini uçundur, titrəyir. Kişi uşağı sakitləşdirir, sahmana salır. Və uşağı yola salır.

Səhəri, ertəsi günü əkinçi evinin qabağında bir avtomobilin dayandığını görüb narahat olur. Avtomobildən bir nəfər düşüb əkinçiyə sarı gəlir, nəzakətlə görüşür. Onu evə dəvət edir, lakin o, razılaşmır: - Sağ olun, - deyir.

- Mən bir məsələ ilə əlaqədar yanınıza təşrif gətirmişəm. - Kişini başdan - ayağa süzür və nəhayət dillənir: - Dünən oğlumu siz ölümdən xilas etmişiz. O, əhvalatı evdə söyləmişdir. Mən onun atasıyam. Oğluma yaxşılığınızın əvəzini çıxmaq istəyirəm.

Əkinçi də bu adamı süzür və aristokrat olduğuna şübhə etmir: - Bu mənim insanlıq borcum idi, - deyir və təkliflə qəti razılaşmır. Fikrini yenə təkrarlayır. Bu vaxt yoxsul Fleminqin kiçik oğlu onlara yaxınlaşır, uşağın gözlərindən sanki alov süzülürdü. Gələn adam uşağa baxır, nəse düşünür və deyir:

- Gəl sənə bir razılaşmaya gələk, mən də azca yüngülləşim, bəri. - Gülməsin. - Razılıq verin oğlunuzun yaxşı təhsil alınmasına yardımçı olum, fərasətli oğlana oxşayır. Əgər onun xasiyyəti atasına bənzərsə, irəlidə qürur duya biləcəyiniz bir adam olar.

Razılığa gəldilər. Vaxt, illər ötdü, ailənin kiçik oğlu aristokrat kişinin köməyi ilə mükəmməl təhsil aldı, Londondakı st. Marus Hospital Tıbb fakültəsini uğurla bitirdi. İşlədi, istedadı ilə məşhurlaşdı, tədqiqatla məşğul oldu. Axtarışları nəticəsində dünya tibb aləmində məşhur olan “Pensilin” dərmanını kəşf etdi. Kim idi bu həkim? Sualın cavabı: - Alixander Fleminq, o kiçik uşaq!

Bir müddətdən sonra aristokratın uşağı sətəlcəmə tutuldu, xəstələndi. Onu ölümdən qurtaran “Pensilin” dərmanı oldu. Bəs o aristokrat adam kim idi? Lord Randolp Çorçill. Xəstələnən oğlunun adı-soyadı isə Uipston Çorçill idi.

Bu hadisə çox ibtəlidir: İnsanda olan insanpərvərlikdən doğan həssaslıq və xeyirxahlıq, əkinçi başını qaldırıb səslənən tərəfə dönməyə də bilərdi. Onun oğlunu ölümdən qurtaran bir adamın yaxşılığından çıxmaq üçün onu axtarmaya da bilərdi. Azmı laqeyd, yaxşılığı unudan adam tanıyırdı? Küçədə - səkidə yığılıb qalan, köməyə ehtiyacları kiminsə yanından laqeydcəsinə ötən azmı insan tanıyırdı? “Canı çıxsın yığılmasın”, - deyib yoluna davam edən neçə-neçə adamı görmüşük! Fransız filosofu Anri Holbad yazmış ki insanpərvərlik insan cəmiyyətinin, insan nəslinin həyatını qoruyub saxlamaq üçün zəruridir.

Bu gerçəklik bizim düşündüyümüzdür. Axı, Allah - Təalının da “alın yazısı” var: Yaxşılıq yaxşılıq getirir. Əkinçi o uşağı ölümdən xilas etdi, o uşağı aristokrat oxutdurdu, dərman icad etdi və bu “Pensilin” də Uinston Çörçili həyata qaytardı. Dünya şöhrətli siyasət xadimi!

Psixoloji Xidmət və Reabilitasiya Mərkəzinin direktoru, psixoloq Nərmən Quliyeva “Hurriyyet”in əməkdaşı ilə növbəti söhbətində “keçmişlə yaşamağın” zərərindən danışdı. Psixoloq deyir ki, ümumiyyətlə, qadın, kişi, uşaq hər kəsin həyatında keçmişlə yaşamaq var:

“Keçmişlə yaşamaq bir çoxlarıımıza mane olur. Çalışıb keçmiş bir kənarda saxlayıb, gələcəyə doğru irəliləmək lazımdır. Qadınlar kişilərə nisbətən daha çox keçmişlərinə bağlı yaşayırlar. Niyə belə oldu?”

Keçmişlə yaşamaq uğurlarımıza mane olur

Həyatı cəsur və qərarlı insanlar yaşayırlar, qorxaqlar baxırlar...

Psixoloq Nərmən Quliyeva:
“Keçmişin “yükünü” gələcəyə daşımaq
insan həyatı üçün çox risklidir”

gələcəyə də daşıyırlar və o yükün altında gələcəyə istiqamətlənməkdə çətinlik çəkirlər. Bu mənfilər, dünənimizi korlayan yüklərin, mənfi hadisələrin bu günümüze təsirinə və gələcəyimizi məhv etməsinə icazə verməməliyik. Keçmişin yüklərinin gələcəyimizi korlamasına icazə verməmək bizim deyilsə, kimin məsuliyyətindədir?!

Bəs, gələcəyi keçmişin yükündən xilas etmək mümkündürmü? Keçmişin yükünü keçmişdə saxlamaq üçün yaşanan hadisədən asılı olmayaraq, onu olduğu yerdən, yəni keçmişdən çıxararaq onunla üzləşmək, bəlkə də qəbul edərək ona rəğmən yola davam etmə iradəsini göstərmək lazımdır. Şüarımız “üzleş, daxili konfliktli həll et, bağışla, həyatına davam et” olmalıdır. İstənilməyən övlad kimi dünyaya gəldiyimizi düşünək; keçmişdəki bu istənilməmə hissi ilə necə üzləşəcəyik? Nə edəcəyik? Dünyaya gəlməmiş və yaşayırdıq, keçmişin bu yükünə rəğmən yolu- muza sağlam şəkildə davam etmə- mə bizim iradəmizdədir. Əlbəttə, istərdik ki, hamı tərəfindən arzulan- nan övlad olaq, amma elə olmadı- sa, ömür boyu keçmişin bu yükünü, yarasını həyatımızın mərkəzinə qoyub istənilməyən uşaq olma əs- killiyi ilə yaşayacağıq? Yaxud ən saf və gözəl hisslərlə sevrək ailə qurduğumuz şəxs bizə xəyanət edib, bu halda yaşayacağımız hiss əlbəttə ki, xəyal qırıqlığıdır. Amma keçmişin bu mənfi təcrübəsinin gələcəyimizə mənfi təsirinə icazə verməliyik?

Tərkedilmə qorxusu ilə üzləş- mayimiz həyatımıza davam etmə- yimizdə işimizi asanlaşdıracaq. Dəfələrlə iş görüşünə gedib, işə qəbul olunmadıq deyərək evdə oturub işin qapımıza gəlməsini, yaxud ümitsizliyə düşərək işsiz qalma- ğa razı olacağıq? İmtahana girdik uğursuz olduq deyərək növbəti imta- hanlardan qorxub hədəflərimizdən imyina edəcəyik?”

N. Quliyeva onu da qeyd etdi ki, keçmişin yükünə rəğmən, gələ- cəyə getmək, hətta lazım gələrsə o hisslə savaşımaq lazımdır: “Səzsiz- hesabsız müxtəlif uğursuz bir çox hiss və hadisə yaşamış ola bilərik. Keçmişdə yaşananların əsiri olma- dan gələcəyimizin qəhrəmanları olmalıyıq. Maddi yaşanan mənfi təcrübələrin bizi xəsis, mənəvi ya- şananların bizi sərt, soyuqqanlı et- məsinə icazə verməməliyik. Keç- miş yüklərimizdən xilas olub, yara- larımızı sağaltmaqla bağlı qərarlı olmalıyıq. Keçmiş yüklərimizdən xilas olmadan gələcəyimizi düzgün qura bilmərik. Üzləşməmiş, bağ- lanmayan hər yaranın əsiri olmaq qaçılmaz haldır. Həyatı cəsur və qərarlı insanlar yaşayırlar, qorxaqlar baxırlar. İnsanın özünə manevə törədən, gücünü azaldan, gələcək enerjisini məhv edən keçmiş yüklərindən, yaralarından xilas olmağı istəməsi də şəxsi iradəsidir. İnsan yanlışları və qüsurları ilə özünü in- şa edir. Keçmişdəki səhvlərimiz, təcrübələrimizi və gələcəyə yönəlik planlarımızı özümüzü yaratmaq üçün lazımi struktur vasitələrdir. Özümüzə əsəbiləşməyək. Yaşanıb bitən hadisələri gələcəyin komp- asına çevirmədən, rəşional düşünüb qərar verməliyik. Problemlə keçmi- şimizdə qalaraq qüsursuz gələcək formalaşdırma bilmərik. Bizə biz edən səhvlərimizdir. Yanlış və problemlə təcrübələrimizə qarşı qəddar olmama- lıyıq. Çünki nə qədər yaxşı xüs- siyyətimiz varsa, hamısı yanlışları- mızın və təcrübələrimizin əsəridir. Bunu unutmamalıyıq!”

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Həyatda və sənətdə xoşbəxt adam

İslam peyğəmbəri öz əsəblərlə söhbət apararkən deyir ki, gözəl xasiyyət 60 cürdür. Həzrəti Əbubəkir soruşur: “Ya peyğəmbər, həmin gözəl xasiyyətlərdən məndə varmı?”. Məhəmməd peyğəmbər əleyhissalam səlləllahu vəsəlləm cavab verir: “Səndə həmin xasiyyətlərin hamısı var”. Düşünürəm ki, bu yazı vasitəsilə haqqında söhbət etdiyim Hüseynqulu müəllimin insani xüsusiyyətlərində ulu peyğəmbərimizin söylədiyi 60 cür gözəl xasiyyətin hamısı toplanıb.

Hec kim ritm sənətinə elə-belə baxmasın. Bu bir həqiqətdir ki, ritm musiqimizin yalnız vəznə, ölçü tənzimləyicisi, nizamlayıcısı deyil, həm də qeyrətidir. Azərbaycan ritmləri zəngindir. Ritm musiqinin canı-cövrü, naxış vurunu, yar-yaraşığı və formalaşdıranıdır. Ritm musiqinin cilovu, qəlibə, çərçivəyə salanıdır. Bu sənətə xidmət edən sənətkarların hər birinin öz xüsusi xidməti olub. Böyük ritm ustaları musiqimizi şərəfətə mindirib, gözəl, ona yaraşacaq qədər bənzərsiz naxışlar vurublar. Bəli, Azərbaycan ritmləri gözəl naxışlarla dolu deyilmi?

Haqqında oçerk yazdığım soydaşımız, ritm sənətcisi olaraq cəmiyyətdə fəallığı, çalışqanlığı, zəhməti, nailiyyətləri, səmimiyyəti, əxlaqı, vicdanı və insani keyfiyyətləri ilə seçilərək böyük nüfuz sahibidir. O, ifaçı olaraq bütün ömrünü bu sənətə və onun tədrisinə sərf edib. Yetirmələri arasında bu sahəyə xidmət edənlər də çoxdur.

Hüseynqulu Abdulla oğlu Abdullayev 1953-cü il aprelin 13-də Bakının Zığ kəndində anadan olub. Ailədə on bir uşaq: səkkiz oğul, üç qız olublar. Hüseynqulu ikinci övladdır. Abdulla (1926-1997) əslən Tovuz rayonunun Girzan kəndindən idi. Məşhur Aşıq Hüseyn Bozalqanlı (1868-1941) Abdullanın kirkəsi olub. Abdulla əla saz çalardı. Xanımı ona deyərmiş: “Saz çalma, Zığ kəndində eşidib bizə gülüb şəbədə edərlər”. Abdulla Abdullayev 1944-cü ildə Əsgəriyyə çağrılısa da, müharibəyə aparılmayıb, neft sahəsində, “Suraxanıneft”də çalışıb. Bu zəhmətkeş insanın yalnız bir iş yeri olub, əmək veteranı kimi ad-san qazanıb, orden, medallarla təltif olunub. Onun ömür-gün yoldaşı Mərcibə Əlirza qızı (1933-1996) əslən Zığ kəndindən olaraq daim burada yaşamış, Hacı Zeynal Abidin Tağıyev (əvvəl Lenin) adına kombinatda çalışaraq on bir uşağı min-bir zəhmətlə böyütmüşdür. Onun qəhrəman ana titulu, ad-sanı vardı.

Hüseynqulu 1960-1970-ci illərdə Zığ kəndindəki 65 sayılı məktəbdə təhsil alıb. Uşaqlıqdan musiqiyə, toylara tamaşa etməyə xüsusi maraqla göstərmiş. Xatrlayırı ki, əslən Zığlı nağara ifaçısı Kamal Axundov zurna, klarnetçalanı Qara Süleyman və yanlarında bir dəmkəşlə Zığa toylara gəlirdilər. Kamalın nağara çalmasına diqqət edən Hüseynqulu o vaxtdan bu işə həvəs göstərmiş və ritm sənətini sevir. Bu sənətə böyük həvəsi olaraq ona nağara alınmasını istəsə də, buna maddi imkan yox idi. O zaman ailənin, böyük külfətin rutini getirən yal-

nız ata idi, ana isə hələ işləmiş, körpələrin qayğısını çəkirdi. Hüseynqulun xatirələrindən: “1966-cı ildə Mərdəkan qəsəbəsindəki “Svetlyaçok” pioner düşərgəsində dincəldim. Atam mənə balaca nağara almışdı. Sevinmiş, dedim gətirin, düşərgəyə gətirdilər, orada çalardım. Sonralar nağara sinfinin müəllimi kimi məşhurlaşan, ustad olan Fikrət Mirzəbəyov o zaman düşərgədə pioner baş dəstə rəhbəri idi. O, çalmağımı görüb soruşdu ki, nağara üzrə təhsil almaq istəyirsən? Əlbəttə, dedim. Axı mən bu sənətə vurğun idim, dəlicəsinə sevirəm. Fikrət müəllim 1967-ci ildə mənə Qara Şəhərdəki 13 sayılı uşaq musiqi məktəbinə apardı və onun köməyiylə nağara sinfinə qəbul oldum. O qədər sevinmiş ki...”

Hüseynqulu musiqi məktəbində 4 il təhsil alıb. Bu illərdə baxış-müsbəqlərdə və festivallarda çıxışları ilə nailiyyətlər əldə edib.

O, Sovet ordusunda 3 illik hərbi xidməti Şimal Hərbi Donanmasında keçib. Əvvəl 7 ay hərbi məktəbdə oxuyaraq kursant kimi xüsusi təlimlər keçib və radio-teleqrafçı ixtisasına yiyələnərək hərbi hissəyə göndərilib. H.Abdullayev orduda da ritmdən ayrılmayıb, 6 ay hərbi hissənin rəqs meydançasında zərb alətləri çalıb. Bu kimi xidmətlərini nəzərə

dəniyyət evində nağara dərsi dedi. Əsgəriyyə çağırarkən aviasiya hərbi hissəsinə düşdü və sonra həmin sahə üzrə təhsil alaraq təyyarəçi oldu, ömrünü həmin işə bağladı. Şahin Dadaşov nağara sənətində tanınaraq mahir ifaçı oldu və çox məşhurlaşdı. Allah ona rəhmət eləsin. İlham və Ramiz (Roma) musiqi aləmində çalışaraq tanındılar, qoşa nağara ifa etdilər. Onların hər biri mənəm “Qırmızı ulduz” klubundakı müəllimlik fəaliyyətimin yetirmələri olublar. Orada Nazilə Xankişiyeva da mənəm sinfimdə oxuyub, sonra “Lale” qızlar ansamblında çalışdı”.

zetlərdə bu sənət adamının fəaliyyəti işıqlandırılıb.

Fuad Əzimlinin “Bakı musiqiçiləri” kitabında Hüseynqulu Abdullayev barədə də məlumat verilir (Bakı, Adiloğlu, 2002, səh.122-126).

H.Abdullayev fəxri fərmanlarla təltiflənir. 1984-cü ildə onun “Zərb” nağaraçalanlar ansamblı “Sevinc” idman klubunda keçirilən, uşaq futbol komandalarının yarış mövsümünün açılışındakı çıxışa

əsas rol oynamışdır.

H.Abdullayevin toy sənətcisi kimi fəaliyyəti 1968-ci ildən başlayaraq bu günə qədər davam etməkdədir. O, vaxtilə Bakıda və əyalətlərin toy-büsatında müxtəlif dəstələrin tərkibində çalışaraq Azərbaycan ritmlərini sərgiləyib. Ən çox da Bakının Qobu kəndində çalıb-çağırır. Təbii ki, illərlə onun nağarasının səsi doğma kəndi Zığdan da gəlir. H.Abdullayev 1978-ci ildə ailə qurub, üç övlad böyüdü və yeddi nəvənin şirinliyini dadıb.

Hüseynqulu Abdullayevi sənətdə və həyatda xoşbəxt adam saymaq olar. O, ilk gənclik illərindən başlayaraq daim sənət aləmində olub, nağara əlindən düşməyib, üreyinin ritmləri bu zərb alətinin ritmləri ilə bir vurub. Sənət onu hərməyə çatdırıb, dost-tanışlar, qohumlar, həmkəndliləri, musiqi cəməəsi və bütün xalq arasında yaxşı tanıdıb və şöhrətə ucaldı. Toy-nişan məclislərindən əldə etdiyi gəlirdən əlavə, daim nağara sinfinin müəllimi olaraq maaş aldığı üçün həmişə maddi cəhətdən yaxşı yaşayıb. Onu da vurğulamalıyıq ki, H.Abdullayev şərəfətli, səmimi, doğruluq və təmizliklə sənət işlədib. Sənət onun həyatına işıqlı rəng qatıb. Sənətdən qazandıqı onun həyatını rəvənləndirib və şənəndirib. Hüseynqulu müəllim ailədə də xoşbəxt olub, ağıllı, fərsətli, tərbiyəli, mehriban övladlar böyüdü, nəvələrin məhəbbətindən ilham alaraq fərəhli ömür yaşayıb. Onun üç nəticəsi var. Əlbəttə, nəticələr də şirin bar olaraq onun həyatına sevinc qatır, ömrün müdrik və bəhərli anlarını yaşayan bu insana böyük fərəh gətirir.

Ritm bu ailənin canı, həyat ritmidir. Hüseynqulu müəllimin oğulları da nağara ifaçısıdır. Elşən M.Ə.Sabir adına kitabxana-klubda nağaradan dərs deyir. İkinci oğul Elçin Fövqaladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşdır, yaxşı işi daim dəyərləndirilib və medallarla təltif olunub. Hər iki qardaş nağara ifaçısı kimi toy-büsatda çalışaraq xalqa xidmət edir. Hüseynqulu müəllimin nəvələri Hüseynqulu və Nicat da nağara ifaçısıdır. Hər şey, ömür də, sənət də, ritmlər də öz axarında davam etməkdədir. Uğurlu və davamlı olsun!

Əhsən RƏHMANLI,
Sənətsünaslıq üzrə
fəlsəfə doktoru

alib ona fəxri fərmanlar təqdim etmişdilər. Ona əsgər yoldaşlarından biri nağara bağışlamışdı. Hüseynqulu Qafqaz və Azərbaycan ritmlərini ifa edərək əsgər yoldaşlarını şənəndirirdi. Onlar rəqs edirdilər.

Hüseynqulu əsgərlikdən qayıdaraq musiqi məktəbindəki təhsili davam etdirərək 5-sınıfı bitirib. Onun fikirlərindən: “Musiqi məktəbinin sonuncu sinfində oxuyarkən, 1974-cü ildə Bakı Mədəni-Mədəni Maarif Texnikumuna daxil oldum və buranı 1977-ci ildə bitirdim. Orada qarmon sinfinin müəllimi Bəxtiyar Nurməmmədov (1947-2002) mənə Qara şəhərdə yerləşən “Qırmızı ulduz” klubuna apararaq işə düzəltdi. Orada 1 il ictimai əsaslarla, sonra isə 19 il ştatda çalışdım. Həmin klubda hazırladığım şagirdlər indi də xatirimdədir. Uşaqlar nağara çalmağa maraqla göstərmiş, dərslərə həvəslə gəlirdilər. Onlardan biri Əhliman İsmayilov çox fəal, bacarıqlı və savadlı idi. O, “Bakı fəhləsi” mən-

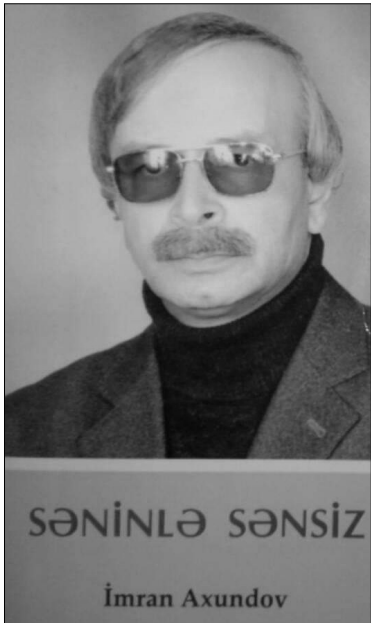

göre ansambl və şəxsən onun rəhbəri H.Abdullayevə diplom verilmişdir. Diplomları klubun prezidenti, əməkdar idman ustası Ələkbər Məmmədov təqdim etmişdi. 1987-ci ildə Hüseynqulu müəllimin nağaraçalanlar ansamblı üçün uğurlu olmuşdu. Həmin il oktyabr ayının 10-da ikinci Ümumittifaq festivalında ansamblın uğurlu fəaliyyətinə görə H.Abdullayevə Respublika Həmkarlar İttifaqı sədrinin imzası və möhürü ilə fəxri fərman verilib.

1986-cı il oktyabrın 18-də ikinci Respublika festivalında “Bakı fəhləsi” mədəniyyət evinin və “Qırmızı ulduz” klubundakı nağaraçalanlar ansamblının nailiyyətləri də dəyərləndirilmişdir. Hüseynqulu müəllimin yaradıcılıq fəaliyyətinin belə nəticələri illərlə davam edib. Biz yalnız bəzilərini yazıya daxil etdik. 2003-cü ildə onun S.Ələsgərov adına 1 sayılı uşaq incəsənət məktəbinin, həmçinin 25 sayılı uşaq musiqi məktəbinin şagirdlərindən ibarət nağaraçalanlar ansamblına yeni il şənlikləri ilə bağlı uşaq baxçalarında, orta ümumtəhsil məktəblərində, hərbi hissələrdə verdiyi konsertlərə görə təşəkkürnamələr və fəxri fərmanlar verilmişdir. Çalışdığı məktəblərdəki ansamblarla o, 2005-ci ildə də belə konsertlərdə çıxış etdiyi üçün onun işi hədiyyələr və fəxri fərmanlarla dəyərləndirilmişdir. Onun ansamblı “Qönçə” uşaq festivallarındakı çıxışları ilə daim uğurlar qazandığı üçün mükafatlandırılmışdır.

Hüseynqulu müəllimin çalışdığı məktəblərdə 70 yaşının tamamına qədər fəaliyyət göstərməsinə imkan verilmişdir. Ölkəmizdəki mövcud əmək qaydalarına əsasən hər kəsə bu icazə verilmir. Bu məsələdə H.Abdullayev kimi bir ixtisaslı adama məktəblərdə ehtiyac olması

65 yaş. Artıq 9 ildir aramızda deyilsən. Həyatımda 100 bahar da olsa, sənsiz nə faydası. Xoşbəxt anlarımız qaldı xatirələrdə. 9 ildir qəlbimdə, xatirələrimdə yaşayırsan. Gəlməyəcəyini bilibilə gözləyirəm.

*Çöldə min il,
Yağsa yağış, qar, tufan
Öz dolusu,
öz yağışı könlümün
Ən günəşli bahar
gələ çəkilməz
Bundan belə qarı,
qışı könlümün.*

Deyirlər zaman hər şeyi unutturur. Zaman keçdikcə heç nə unudulmur. Zaman sadəcə yaralara məlhəm olur, amma sağaltmır. Zaman göz yaşlarını silir, amma azaltmır. Səni ovundurur, amma sevdiklərini geri getirmir. Zaman ədalətli deyil, bir az xeyirxahdır. Deyirlər torpaq soyuqdur, hər şeyə alışır insan amma içində bir boşluq var. Varlığına alışdığın insanın, yoxluğuna alışmaq olmur. Varlığın evimizi necə doldurmuşdusa yoxluğun da evimizi elə doldurub. Ömür yoldaşım idin. Can dostum idin. Səninlə bir yaşlanmaq istəyirdim. Sən gedəli dolan buludlarında, yağan yağışlarında sözü bitdi.

*İçimdə tufan kimi,
Çağlayır xatirələr.
Göz yaşların qurumur,
Ağlayır xatirələr.*

Nədənə gözəl insanlar dünyalarını tez dəyişirlər. Fələyin qısqanclığını, Allahın sevgisini, hər nədirsə çox güclü bir qüvvə elə adamları aramızdan sakitcə çəkib aparır. Bəzən acıların ən acısı insanın ən gözəl yaşına düşür. Deyirlər ideal insan yoxdur. Sən mənim idealım idin. Sevdiklərinin ürəyində sevgi toxumu ekən insan, müəllim, şəxsiyyət, əsil ziyalı. Şagirdlərindən indi müəllim işləyənlər var. Onlar söyləyirlər ki, bizə bu şərəfli peşəni İqbal müəllim sevdirdi. Əsl müəllim necə olmalıdır biz ondan görüb-götürmüşük. Titulların çox idi. Amma əsas 1 titulun var idi. "İnsanlıq" titulu...

*Təbiət donunu yaşıl geyəndə,
Seyrinə çıxaraq sən yad et məni.
Quşların nəğməsi bülənd olanda,
Səmaya baxaraq sən yad et məni.
Hər səhər yuxudan erkən duranda,*

Sənsiz yaşamaq çətin olsa da...

*Günəş gözlərini qamaşdıranda,
O zərif zülfünü meh darayanda,
Xəyala dalararaq, sən yad et məni.
Bülbülün "Sənsiz"i eşidiləndə,
Üzeyir nəğməsi dilə gələndə,
Nizami misrası nur ələyəndə,
Bir az kövrələrək sən yad et məni.
Hər hansı məclisdə qonaq olanda,
Çaylar süzüləndə, badə dolanda,
Məclisə yaraşlıq muğam olanda
Bir az düşünərək sən yad et məni.*

İqbal müəllimdən sonra çox ağır günlər yaşayırdım. Əziz dostum gözəl şairəmiz Sakitə xanım kədərli günlərimdə həmişə yanımda oldu. Mənə mənəvi dayaq oldu. Göz yaşlarım dayanmırdı.

Sakitə Ülvi yazır: "İqbal müəllim gözəl tarixçi olmaqla yanaşı, Tanrı ona bəsiyyətli göz bəxş etmişdir. Gözəl tarzən, bacarıqlı rəssam, həssas şair. "Bir insan qəlbi neçə gözəl hisslərdən qanad açar? Bu gözəllik

lər mizraba, fırçaya, sözə döndü. Hər anı ömründən arzularına körpü qurdu. Kim inanardı ki, bu körpü qırıla bilər, vaxtsız uçula bilər. Axı o, arzular qanadında neçə yüz illər bu körpüdən keçmişdi". Bəli əziz bacım bu körpülər çox tez qırıldı".

Böyük şairimiz F. Qoca yazır: "Ağrılı xəbəri bir qədər gec eşitdim. Məzuniyyətdə olduğumdan vətəndən uzaqda idim...Tanıdığım bütün sevimli insanların itgisi kimi İqbal Astaralının dünyasını dəyişməsi xəbəri də məni sarsıtdı. Simasından nur süzülən, incə ruhlu, kövrək qəlbi bir şair, ləyaqətli, nəcib bir insan bizləri tərk etdi. Xəşbəxt o,insandır ki, özündən sonra yadigarı, izi qalır. Bu yadigar, bu iz İqbal Astaralının yazıb yaratdıqları, ömür-gün yoldaşı, ömür davamçıları övladları, nəvələri, birdə sevimli şagirdləridir. Ruhun hər zaman şad olsun, nəcib insan, gözəl şair, ləyaqətli müəllim".

İqbal müəllimin ölümü xəbərsiz gəldi. 56 yaşda bizləri tərk etdi. Məni xatirələrimlə baş-başa qoydu. Qızımız yox idi. İlk nəvəmiz qız olmuşdu. Çox sevinirdi. Adım Şəms qoydu. Bir dəfə söhbət arası-dedi; "gö-rəsən Şəmsin ali məktəbə daxil olmağını görürəm". Heç məktəbə getməyini görmədi..."

Həyat yoldaşı kimi, onun haqqında keçmiş zamandan danışmaq çox ağırdır. Bu günə kimi yoxluğunu qəbul edə bilmirəm.

"Söz" jurnalının baş redaktoru Sevdə xanım Əlibeyli yazır; İqbal Astaralı insanlığının yanında hər hansı bir bənzətməni işlətmək sönük görünür".

Fəlsəfə doktoru İmran Axundovun İqbal müəllimin ölümündən sonra "Səninlə sənsiz" kitabı işıq üzə gördü.

İmran müəllim yazır; ■Həyatda kədər, ümitsizlik hökm sürəndə həmişə sən yadıma düşürdün. Səninlə dərhləşmək, məsləhətləşmək,nəsihət almaq istəyirdim. Hər dəfə səninlə söhbət edəndə yüngülləşirdim.

Bu namərd itkilərlə bol, haqqı-ədələti tapdayan və bunların müqabilində yaraşlıq dünya mənim gözümde dəyişir, yeniləşirdi. Bakıdan Astara-yə sənin yanına tələsə-tələsə gəlirdim. Səninlə söhbət etməyə can atırdım. Bu nəyə görə belə idi? Onu mənə bu qədər yaxınlaşdırən, sevdiren nə idi? Nəyə görə mən ən çətin mürekkəb anlarında səni unuda bilmirəm. Mən səni hər gün düşünürəm, yad edirəm, ürəyimdə, beynimdə hər gün gəzdirirəm. Həmişə səni düşünürəm, səni arzulayıram. İqbal müəllim haqq dünyasına qovuşandan sonra ürəyim yaralı quş kimi çırpınır. Rahatın nə olduğunu bilmirəm. İndi mən bilmirəm İqbal müəllimlə bağlı yaddaşımda ilişib qalan hansı xatirələri kağıza köçürüm ki, ürəyim dinclik tapsın. Onun ölümü bizi çox kədərləndirdi. İqbal müəllimin həyatdan qəflətini getməsi bizə bir daha vaxtsız ölümün nə olduğunu anladı. İqbal Axundovu tanıdığım bu bir neçə onillikdə mən onu bütöv bir şəxsiyyət kimi görmüşəm. Düşünmüşəm ki, o heç vaxt uşaq olmayıb. Elə dünyaya gəldiyi ilk günlərdən şəxsiyyətə çevrilib. Bu sözləri mən tanıdığım müxtəlif təbəqəli insanların heç biri haqqında deyə bilmərəm. Nə idi bunun səbəbi? Demək çətindir".

Əsas ömür tarixə imza verilən ömürdür. İqbal müəllim az yaşadı, amma şərəfli bir ömür yaşadı.

**Bambaşqa dünyada
vurur qəlbimiz,
Az qalıb çox çəkməz
bu həsrətimiz.
Mən də yol üstəyəm,
qovuşarıq biz,
Nə olsun ki, sən ordasan
mən burda**

İqbal müəllim onu sevlənlərin qəlbində həmişə yaşayacaq. Məkanın rahat, əbədi dünyanın cənnəti olsun. Həmişə mənimləsən.

Güllərə İQBAL

Paşa YAQUB,
Həkim, Elmi-ləduin bilicisi

Qurani-Kərimdə Ay tutulmaları qiyamətin əlaməti (xəbərcisi) kimi göstərilir. Bunu nəzərə alıb, növbəti ilin Ay tutulmalarını təhlil edib, bəşəriyyətə hansı mesajları verdiyinə diqqət edək.

2023-ci ildə iki Ay tutulması baş verəcəkdir. İlk Ay tutulması 5 may trixində, ikinci tutulma isə 28oktyabr tarixində baş verəcəkdir.

Elmi-ləduin araşdırmalarımız göstərir ki, Ay tutulmaları təsadüfə baş verməyib, xüsusi bir qanunauyğunluğa tabedir. Tutulmaları araşdırarkən məlum olur ki, onlar hər 355 gündən bir təkrarlanır. Bu da Ay təqviminə bir il deməkdir (bax: aşağıdakı cədvələ).

Ay tutulmalarında diqqət çəkən digər məqam onların 14 ədədi altında (Hicri-qəməri təqviminə ilə ayın 14-də) baş verməsidir. Bu ədədin hikmətinə şərh etməzdən öncə cədvəli diqqətinizə çatdırıq.

Cədvəldən görüldüyü kimi,

SN	Ay tutulmasının baş verdiyi tarixlər	Günəş təqviminə ilə	Ay təqviminə ilə
1	10 yanvar 2001	14 şavval	
2	5 iyul 2001	14 rəbiül axır	
3	30 dekabr 2001	14 şavval	
4	26 may 2002	14 rəbiül əvvəl	
5	24 iyun 2002	14 rəbiül axır	
6	9 noyabr 2002	4 ramazan	
7	16 may 2003	14 rəbiül əvvəl	
8	9 noyabr 2003	14 ramazan	
9	4 may 2004	14 rəbiül əvvəl	
10	28 oktyabr 2004	14 ramazan	
11	24 aprel 2005	14 rəbiül əvvəl	
12	17 oktyabr 2005	14 ramazan	
13	14 mart 2006	14 səfər	
14	7 sentyabr 2006	14 şaban	
15	4 mart 2007	14 səfər	
16	28 avqust 2007	14 şaban	
17	22 fevral 2008	14 səfər	
18	17 avqust 2008	14 şaban	
19	9 fevral 2009	14 səfər	
20	7 iyul 2009	14 rəcab	
21	6 avqust 2009	14 şaban	
22	31 dekabr 2009	14 mühərrəm	
23	26 iyun 2010	14 rəcab	
24	21 dekabr 2010	14 mühərrəm	
25	15 iyun 2011	14 rəcab	
26	10 dekabr 2011	14 mühərrəm	
27	4 iyun 2012	14 rəcab	
28	28 noyabr 2012	14 mühərrəm	
29	25 aprel 2013	14 cəm. Axır	
30	24 may 2013	14 rəcab	
31	19 oktyabr 2013	14 zilhicə	
32	15 aprel 2014	14 cəm. Axır	
33	8 oktyabr 2014	14 zilhicə	
34	4 aprel 2015	14 cəm. Axır	
35	28 sentyabr 2015	14 zilhicə	
36	23 mart 2016	14 cəm.1 axır	
37	16 sentyabr 2016	14 zilhicə	
38	11 fevral 2017	14 cəm.əvvəl	
39	7 avqust 2017	14 zilqədə	
40	31 yanvar 2018	14 cəm. əvvəl	
41	28 iyul 2018	14 zilqədə	
42	21 yanvar 2019	14 cəm.əvvəl	
43	17 iyul 2019	14 zilqədə	
44	10 yanvar 2020	14 cəm.əvvəl	
45	5 iyun 2020	14 şavval	
46	6 iyul 2020	14 zilqədə	
47	30 noyabr 2020	14 Rəb. axır	
48	26 may 2021	14 Şavval	
49	19 noyabr 2021	14 Rəb. axır	
50	16 may 2022	14 Şavval	
51	8 noyabr 2022	14 Rəb. axır	
52	5 may 2023	14 Şavval	
53	28 oktyabr 2023	14 Rəb. axır	

Ay tutulmalarının monitorinqi...

2023-cü ildə mafiya tipli dövlətlərin dağılacağı gözlənilir

bütün Ay tutulmaları 14 ədədi altında baş verir. Sual yaranır ki, hər ayda 30 (29) gün olmasına baxmayaraq, niyə məhz 14-cü günləri Ay tutulub?

“İbrahim” surəsi niyə 14 ədədi ilə nömrələndi?

Xatırladaq ki, 14 ədədi Quranda “İbrahim” surəsinin sıra nömrəsidir. Allah-təala bu surədə İbrahim Peyğəmbərin zülmə qarşı apardığı mübarizədən söhbət açır. Həmin dövrdə Yerdə xeyirlə şəhər arasındakı balans birincinin ziyanına pozulmuşdu. Allah həmin dövrdə pozulmuş balans İbrahim əleyhissəlamın vasitəsi ilə bərpa etdi və zülmə son qoydu.

Hesablamalarımız göstərir ki, “İbrahim” surəsi Allahın Öz adına olan “Rəhimli Allah” (55) surəsinə bağlanır və “Quran”da tarazlıq (balans) rəmzi sayılır. Bunu sübut etmək üçün daha bir düsturu diqqətinizə çatdırıq:

“Rəhimli Allah” surəsinin sıra nömrəsi (kodu) olan 55 ədədi “Quran”da 41 dəfə keçir (yəni, kitabın cəmi qırx bir surəsində 55-ci aya var; qalan surələrdə ayələrin sayı əlli beşdən azdır). Eyni zamanda 41-ci aya da müqəddəs kitabda əlli beş dəfə keçir (“Quran”ın cəmi əlli beş surəsində 41-ci aya var).

Beləliklə, “Quran”da 55 ədədi 41 dəfə, 41 ədədi isə, 55 dəfə keçir. Tarazlığa (balansa) dəlalət edən bu faktı nəzərə alıb, 55 ədədindən 41 çıxsaq, alınan 14 ədədi “İbrahim” surəsinin sıra nömrəsini (kodunu) göstərir və onun peyğəmbərliyini riyazi yolla təsdiq edir:

$$55 - 41 = 14$$

Bu düstur bir daha “Quran”ın düzlüşünün insan beyninin məhsulu olmadığını, fəvqəladə bir elmə (Allahın iradəsiylə) düzlüdlüyünü təsdiq edir.

Ay tutulmalarının 14 ədədi altında baş verməsinin sirri də bu düsturda açılır. Belə ki, hazırda cəmiyyətdə xeyirlə şəhər arasında tarazlıq pozulmuş, zülm ərsə di-rənmişdir.Yaradan bu astronomik hadisələrlə zülmə üstünlük verən ölkə rəhbərlərinəməsaj ötürür ki, hədlərini aşmasınlar və cəmiyyətdə tarazlığı (balansı) pozmasınlar (müasir terminlə desək: qırmızı xətti keçməsinlər).

Əvvəlki yazılarımızda ortaya qoyduğumuz faktlardan görüldüyü kimi, Yerdə baş verən bütün böyük zəlzələ, qasırğa və təyyarə qəzaları bir qayda olaraq riyazi yolla Ay tutulmalarına bağlanır. Bu da sübut edir ki, Ay tutulmaları əslində tarazlığı pozanlara və zalımlaraverilən məsajdır(siqnalıdır).

Nuşirəvanın sarayından niyə məhz 14 sütun uçdu?

14 ədədindən və zalım rəhbərlərdən söhbət düşmüşkən, maraqlı bir tarixi faktı diqqətinizə çatdırmaq istəyirik. Məhəmməd Əleyhissəlam dünyaya təşrif gətirən gecəsi fars hökmdarı Nuşirəvanın sarayından 14 (!) sütun uçdu. Hadisəni şərh etmək üçün saraya çağırılan münəccimlər və bilicilər uzun müzakirələrdən sonra belə qərara gəldilər ki, səmavi kitablar vasitəsi ilə xəbəri qabaqcadan verilən Peyğəmbər artıq dünyadadır. Onu da bildirdilər ki, Nuşirəvanın hakimiyyəti tezliklə süqut edəcək və 14 padşah dəyişdikdən sonra Sasanilər dövləti dağılacaq.

Çox keçmədi ki, verilən proqnoz özünü doğrultdu və Sasanilər dövləti dağıldı (bu müddətdə 14 dəfə saray çevrilişi oldu ki, hər bir padşahın hakimiyyəti bir neçə ay çəkdi).

İndi də Ay tutulmalarının 14 ədədi altında baş verməsi zalım rəhbərlərə ciddi siqnalıdır ki, zülm etməkdən əl çəkməsələr onları da hakimiyyətləri tezliklə devriləcəkdir.

Elmi-ləduin bilgilərimizə görə Ay tutulmalarının 14 ədədi altında baş verməsi, indiki dövrdə tarazlığı bərpa edəcək şəxsin (Xilaskarın) artıq aramızda olmasına işarə verir.

Məlumdur ki, bəşər yaranandan xeyirlə şəhər arasında həmişə balans olmuşdur. Tarixin ələ mərhələləri də olmuşdur ki, xeyirlə şəhər arasında mövcud balans (birincinin ziyanına) pozulmuşdur. Peyğəmbərlər tarixini araşdırdıqda, məlum olur ki, onların zühuru da məhz belə məqamlarda baş verir. Yəni, Allah-təala xeyirlə şəhər arasında pozulmuş tarazlığı peyğəmbərlər (xilskarlar) vasitəsi ilə bərpa edir.

Bu gün Yerdə xeyirlə şəhər arasında tarazlığın pozulması göz önündədir. Artıq haqq-ədalət demək olar ki, qalmayıb; zülm ərsə di-rənib. Bir qrup mafiya-yozlar və oğrular mafiya yaradıb, adını dövlət qoyuaraq, kasıbın, yetimin haqqını yeməklə məşğuldurlar. Haqqını tələb edənləri öldürür, yaxud, şərhləyərək zindanlarda çürüdürülər...

Ay tutulmalarının monitorinqi göstərir ki, Yer kürrəsində(ocümləndən Azərbaycanda) baş verən bu cür zülm və haqsızlıqlar ALLAHIN qəzəbinə səbəb olmuş, bu səbəbdən cürbə-cür bəlalər gəlməkdədir. Son vaxtlar baş verən təbii fəlakətlər, təyyarə qəzaları, yanğınlar, xəstəliklərin tüğyan etməsi... məhz bu qəzəbin təzahürüdür.

Odur ki, insanlara tövsiyyə edərdik ki, 2023-cü ildə özlərindən aşağılara zülm etməkdən, əziyyət verməkdən, pozğun həyat tərzini keçirməkdən, haram işlərdən çəkinsinlər! Hesablama-

larımız göstərir ki, tezliklə şeytani dövr başa çatacaq, zalım rəhbərlər və onların pərəstişkarları Yer üzündən silinib gedəcəklər. Oğruların qurduqları mafiya tipli dövlətlər (yaxud, dövlət tipli mafiyalar) Nuşirəvanın (yaxud Səddamın, Qəddafinin...) sarayı kimi yerlə yeksan olacaqdır!

2023-cü ildə insanlar İbrahim fəlsəfəsini əsas götürəcəklər. Nədir İbrahim fəlsəfəsi? İbrahim fəlsəfəsi aşağıdakı keyfiyyətləri özündə cəmləşdirməkdir:

-doğrudanışan olmaq, özünə rəva bilmədiyini başqasına rəva bilməmək;

-qarşındakını öz səviyyəndə bilmək;

-başqasının malına, namusuna göz dikməmək;

-yalnız Yaradana güvənmək;

-zinakar olmamaq;

-lovğa və təkəbbürlü olmamaq;

-hənilə, ədalətli, vicdanlı, səxavətli, rəhimli və xeyirxah olmaq;

-Allahın dostuyla dost, düşməniylə düşmən olmaq;

-hər halında Allaha şükr etmək;

-Allaha aid olan işlərdən xeyir güdməmək;

-dünya işlərində səbirli olmaq;

-Allahdan başqasından qorxmamaq;

-istənilən halda (həyatına təhlükə olsa belə) ancaq haqqı demək və haqqın yanında olmaq ...

Bir sözlə, bəşəri dəyərlərə təslim olmaq, bu dəyərləri özündə cəmləşdirmək. Bütün bu dəyərləri özündə cəmləşdirəndən sonra insan hansısa bir dini qəbul edə bilər. Cox təəssüf ki, bu gün insanlar bu dəyərlərə sahib olmadan özlərini hansısa bir dinə (İslamda, xristianlıqda, Musəvilikdə, buddizmdə) həssas edirlər. Bu səbəbdən də bu gün bəşəriyyət dinlərə, təriqətlərə parçalanaraq, biri-birlərini vəhşicəsinə qırırlar (bu gün mü-

haribə gedən bölgələrə baxsaq, görürük ki, bəşəriyyətin indiki qədər vəhşi bir dövrü olmayıb).

Növbəti ildə insan oğlu bu parçalanmalara, müharibələrə son qoymaq üçün, məhz İbrahim Peyğəmbərin təbliğ etdiyi, Tövhid dininə tapınacaq və İbrahim fəlsəfəsini əsas götürəcəkdir.

“Ey kitab əhli! Peyğəmbərlərin ardı-arası kəsildiyi bir dövrdə: “Bizə nə bir müjdə verən, nə də bir (Allahın əzabı ilə) qorxudan kimsə gəldi”, - deməməyiniz üçün sizə Peyğəmbərimiz gəldi. Artıq sizə müjdə verən və qorxudan (xəbərdarlıq edən) şəxs gəlmişdir. Allah hər şeyə qadirdir!” Quran,“Süfrə” surəsi, 19-cu ayə.

Yazıya əlavə: 2023-cü ilin Ay tutulmalarının monitorinqi göstərir ki, onlar 6.585 gün fərqlə təkrarlanır ki, bu da bir astronomik dövrüdür. Astronomiya emində bu dövrə saros dövrü deyilir və 18 il, 11 gün 8 saati (6.585 günü) əhatə edir. Tərtib (kəşf) etdiyimiz cədvəldən bunu aydın görmək olur:

P.S O ki qaldı 2023-cü ildə kimlərin bəxtimin, taleyinin gətirəcəyinə, bilməlisiniz ki, əslində insan öz taleyini özü yazır. Belə ki, bu il ərzində insanın etdiyi bütün yaxşılıq və pisliliklər öz əlinə da yazılır və növbəti ildə bu və ya digər formada qarşısına çıxır. pisliliklər başa-baş, yaxşılıqlar isə, birə yeddi yüz nisbətində insana qayıdır.

İnsanın etdiyi yaxşılıqların birə yeddi yüz özünə qaytması haqda belə bir ayə var:- “Allah xatirinə yaxşılıq edənlər hər sünbülündə yüz dən olmaqla, yeddi sünbül bitirən bir dən kimidir”. Buradan aydın olur ki, Allah yolunda bu il xərclənən hər bir manatın əvəzində Yaradan yeddi yüz manat qaytarır. Odur ki, insanlar xeyir əməllərdən, savab işlərdən çəkinməməlidirlər. Kimlər ki, bu il yaxşılıqlar ediblər, 2023-də əvəzini yeddi yüz qat alacaqlar.

6585 gün fərqlə baş verən Ay tutulmaları

S/Nº	Tutulmanın tarixi	Aradan keçən günlər	Növbəti tutulma
1.	10.01.2001	6585	21.01.2019
2.	05.07.2001	6585	17.07.2019
3.	30.12.2001	6585	10.01.2020
4.	26.05.2002	6585	05.06.2020
5.	24.06.2002	6585	05.07.2020
6.	16.05.2003	6585	26.05.2021
7.	05.05.2004	6585	16.05.2022
8.	28.10.2004	6585	08.11.2022
9.	24.04.2005	6585	05.05.2023
10	17.10.2005	6585	28.10.2023